M168

Kaina 80 Rpf.

Šiauriai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Kalnai ant kalnų, ir ant tų kalnų
Kalnai ir maži kalneliai.
Tenai Lietuva per amžius buvo,
Kaip sako mūsų seneliai.

Vysk. A. Baranauskas

Nr. 11 | Augsburgas, 1945 m. gruodžio mėn. 15 d | I metai

PASIKALBĖJIMAS SU VATIKANO MISIJOS ATSTOVU

Vatikanas suruošė iš eilės jau trečią ir pačią didžiausią misiją į Vokietiją displaced persons reikalu. Ši misija susideda iš jai vadovaujančio arkivyskupo Carl Chiarlo, jo sekretorių ir kiekvienos tautybės pabėgėliams katalikams skirto atskiro atstovo. Toki savo atstovą turi lietuviai, lenkai, ukrainiečiai, italai, rumunai, jugoslavai, slovakai ir vengrai. Lietuvių atstovu Šv. Sostas yra paskyręs kun. dr. Viktorą Pavalkį, kuriam pavedė taip pat rūpintis latvių ir estų katalikų reikalais.

Kun. Viktoras Pavalkis yra baigęs Vilkaviškio kunigų seminariją (1932 metais), penkerius metus dirbo Lazdijų parapijoje ir 1937 metais išvažiavo į Romą pagilinti savo studijų. 1939 metais prasidėjęs karas jį užklupo Skotijoje, kur jis buvo nuvykęs pas lietuvius praleisti vasaros atostogų. Nors su sunkumais, tą patį rudenį grįžo į Romą ir čia praleido visą karo laiką.

Pasinaudodamas jo, kaip Vatikano misijos Baltijos tautų katalikų reikalams atstovo, atsilankymo Augsburge proga, mūsų bendradarbis paprašė jį pasikalbėjimo. Jis maloniai sutiko ir užklaustas, koks yra jo misijos tikslas Vokietijoj, atsakė:

— Šv. Sostas yra susirūpinęs pabėgėlių padėtimi Vokietijoje. Ši savo susirūpinimą pareiksdamas trijų Baltijos valstybių tikintiesiems, jis ir siunte mane į Vokietiją 1) aplankyti bent kai kurias vietas, kur yra lietuvių, latvių ir estų katalikų. Siam tikslui atsiekti savo dispozijoje turiu vatikanišką targa mašiną su atitinkamais karškos valdžios suteiktais leidimais ir asmeniškais kelionės palengvinimais. 2) Iš arčiau susipažinti su aukščiau suminėtų pabėgėlių būkle. 3) Užtikrinti tikintiesiems, kad Šv. Tėvas sudarys jiems reikiamas sąlygas, kad jie visi galėtų atlikti savo religines pareigas gimtajame krašte įprastu būdu. Suregistruoti ir užtikrinti kultui reikalingus reikmenis: altorėlius, bažnytinius rūbus ir t.t., jei patiems jų įsigijimas yra per sunkus. 4) Sužinoti lietuvių, latvių ir estų tikinčiųjų pageidavimus, kuriuos jie norėtų pareikšti Šv. Tėvui, pasiryžusiam juos įvykdyti, kiek tai leis jo paties galimybės ir laiko sąlygos. 5) Susipažinti su lietuvių — latvių bažnytinio gyvenimo nuo vokiečių dvasinės valdžios atpalaidavimo reikalu, perduoti tikintiesiems Šv. Tėvo sveikinimus ir apaštališkąjį palaiminimą, o kam yra būtinai reikalinga, suteikti ir materialinę paramą.

— Ar daug esate aplankę lietuvių stovyklų?

— Iš Romos visas vatikaniškas misijos personalas išvažiavome spalių 30 d. ir visi kartu su 10 mašinų vykome į Frankfurtą. Pakeliui aplankėme lietuvių stovyklą, esančią Mittenwalde.

Frankfurte gavę amerikiečių štabo atitinkamą leidimą, įvairių tautų pabėgėliams skirti Vatikano atstovai išsiskirstėme kiekvienas savais keliais, ieškodami savo tautiečių.

Ligi šiol jau esu aplankęs lietuvius, esančius Aschaffenburge, Würzburge, Bamberge, Ansbache, Ingolstadte, Eichstätte, Regensburge, Münchene ir Augsburge. Iš Augsburgo vyksiu į Hanau, o iš ten grįsiu į Frankfurtą (Kronberg) kai kuriais klausimais pasitarti su ten pasilikusiu mūsų misijos šefu arkivyskupu Carlo Chiarlo. Tikiuos, kad į kai kurias lietuvių ir latvių gyvenamas vietas amerikiečių zonoje teks nuvažiuoti kartu su juo. Po to, jei nepasikeis planai, aš dar persikelsiu į anglų ir prancūzų zonas aplankyti ir ten bent kai kurias lietuvių gyvenamas vietas.

— Koks įspūdis iš lietuvių gyvenimo?

— Matau, kad yra nepalaužta, nors ir ištrėmime esančio, lietuvio dvasia. Ypatingai man yra dziugu, matant daug idealistų, kurie, nors ir be atlyginimo, su visu intensyvumu dirba tarp lietuvių religinio, švietimo, organizacinio ir bendrai kulturinio gyvenimo srityje. Eichstätte dalyvavau gimnazijos (8 klasės) šventėje; mačiau jaunimą — mūsų moksleiviją — kuriuo tikrai galime pasididziuoti prieš kitus. Gražiu savo užsirekomendavimu mokykla, spauda ir darbštumu lietuviai išpopuliarins Lietuvos vardą užsienyje.

Gal nurodytumėt, kiek Šv. Sostas yra susirūpinęs Lietuva ir lietuviais tremtiniais, nes mes esamose sąlygose ne viską galime išgirsti?

— Šv. Tėvas įvairiomis progomis daug kam yra pareiškęs, kad jis darąs viską, kas yra galima, katalikiškos Lietuvos labui. Jis puikiai žino jos dabartinę padėtį. Taip pat jis yra susirūpinęs ir lietuviais esančiais ištremime: Italijoj lietuvių studentų bendrabuciui Pijus XII paskyrė 500.000 lyrų, apsiėmė pilnai išlaikyti 30 lietuvių klierikų; maldaknygių atspausdinimui paskyrė 300.000 lyrų. Esu girdėjęs, kad Šv. Sostas paskyrė taip pat nemažą pinigų sumą ir lietuviams, esantiems Prancūzijoje. Jis yra susirūpinęs ir lietuviais, esančiais ištremime Vokietijoj. Jų isgyventų kančių atsiminimui jis savo lėšomis yra atspausdinęs tam tikrus pavekslelius su maldos tekstu lietuvių kalba. Pijus XII meldziasi, kad greiciau pasibaigtų mūsų vargai.

— Gal Tamsta galėtum ką pasakyti apie Lietuvos Pasiuntinybės buklę prie Vatikano?

— Apie Lietuvos Pasiuntinybės prie Vatikano buklę tamstai galėtų daug tiksliau papasakoti mano kolega p. St. Lozoraitis jn., kuris, prieš išvažiuodamas su manim kartu į Vokietiją, visą laiką dirbo toje pasiuntinybėje, kaip jos tarnautojas. Aš šia proga galiu pasakyti tamstai tik tiek, kad pasiuntinybė prie Sv. Sosto šiandien veikia lygiai tokiomis pat teisemis, kokias ji turėjo dar prieš karą. Savaime aišku, kad šjandien, pasikeitus sąlygoms, jos uždaviniai yra didesni, negu seniau. Ji palaiko santykius ir su kitomis išlikusiomis Lietuvos pasiuntinybėmis, ypač Londone ir Vašingtone, kurių veikla mums šiandien yra svarbiausia.

— Tamstai, be abejo, teko susitikti su lietuviais Italijoje; gal ką pasakytumėt apie jų gyvenimą?

— Apie lietuvių gyvenimą Italijoje esu matęs p. V. Valiulio straipsnį „Žiburiuose" (Nr. 9). Tad čia aš galiu tą straipsnį tik papildyti. Lig Vokietijos žlugimo lietuvių Italijoje buvo labai mažai: keletas mūsų diplomatų šeimų, studentų ir vienuolių. Jie yra apsigyvenę Italijoj jau iš senesnių laikų, įsitaisę, tad ir didelio vargo neturi.

Tie, kurie atbėgo į Italiją po Vokietijos pralaimėjimo, gyvena pabėgėlių stovyklose ir tik maza dalis verciasi savistoviai. UNRRA Italijoj esančių lietuvių neselpia, tačiau stovyklas čia išlaiko patys aleatai. Maistas ir patalpos yra mazdaug vienodos, kaip ir pas jus Vokietijoje. Be to, mes gauname pinigais ir rūbais pašalpą iš bendrojo Amerikos Lietuvių Fondo. Didelę tų pinigų dalį išleidziame studentams. Pizoje jiem esame įsteigę bendrabutį. Italijoje visi mūsų studentai turi bent minimalines pragyvenimo sąlygas, kad galėtų tęsti savo studijas.

Visus Italijoj esančius lietuvius jungia jų sena draugija „Lithuania". Faktiskai ši draugija yra paėmusi į savo rankas visą Italijos lietuvių religinio, kultūrinio ir organizacinio gyvenimo vadovavimą. Ji stengiasi visų lietuvių veikimą koordinuoti bendram tikslui ir dėl to neleidzia jokių partinių ar ideologinių ginčų.

— Koks yra Vatikano nusistatymas dėl lietuvių prievartos keliu grąžinimo į tėvynę?

— Londono ir Vašingtono vyriausybių nusistatymu — nė vienas lietuvis negali būti prievarta sugrąžintas į bolševikų okupuotą Lietuvą. Toks jų sugrąžinimas nebūtų legalus ir reikštų sauvaliavimą. Tad juo labiau Sv. Sostas žiūrėtų į lietuvių suėmimą ir išvežimą į jų okupuotą kraštą kaip į niekuo nepateisinamą sauvaliavimą ir žmogaus teisių laužymą.

— Kada grįšite Romon?

— Esu siųstas Vokietijon ligi š. m. gruodžio 31 d., tačiau galimas dalykas, kad pasiliksiu ilgiau.

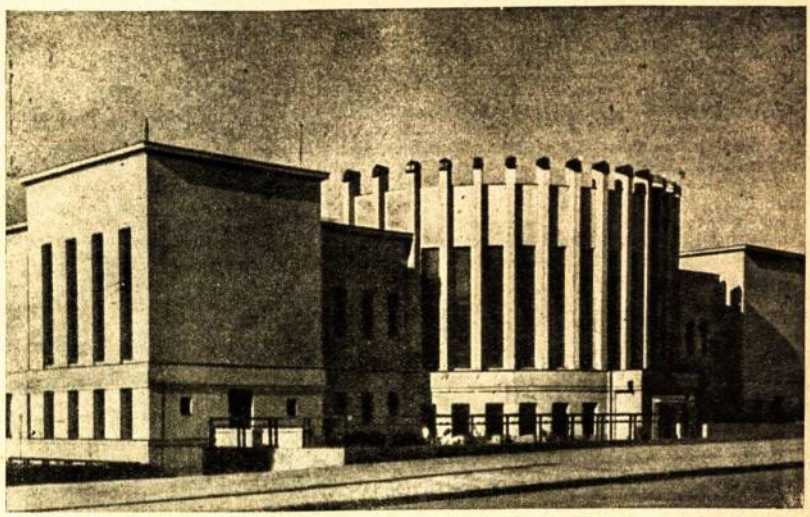

Vytauto D. Kultūros Muziejus Kaune

S. Baltrimo nuotr.

Paminklas sukilėliams Siaulių kapinėse

Bern. Brazdžionis

Pavasario topoliai

Gruodis. Gruodas ir sniegas, kaip
patalas,
Svajonėms, žiedams ir sapnams,
Ir tave gal suspaus kietas pašalas,
Ir tau, žeme, ilgai dienos tems.

Bet kai pumpuras kalas griaustinyje,
Kai sudunda pats pirmas toli,
Žydi obelys mano tėvynėje,
Ąžuolynai žaliuoja žali.

Po vargų, po šalnų ir po sopulio
Ant sirdies, kaip alunas, skaudaus,
Gauskit dziaugsmą, pavasario
topoliai,
Nuo papievio žolės lig dangaus.

Mesk ledus — pančius kalinio,
Nemune,
Baltijos gintarų gilumon,
Su tavim kas per žiemą gyvenome,
Šauk, tėvyne, kaip paukščius,
namon.

Permitted by UNRRA

ŽIBURIAI Leidėjai ir redaktoriai J. VAIDELYS ir J. VITĖNAS
Laikraščio meninę pusę tvarko dail. V. RATAS

Redakcija ir administracija: Augsburg - Hochfeld, Baltic Camp, Lithuanian Committee / Printed by Haas & Cie., Augsburg

Ką mes veikiame

EICHSTATTAS-REBDORFAS

Lietuvių stovykla turi savo gimnaziją. Dirbama dviem pamainom, nes trūksta patalpų, — tuose pačiuose namuose yra ir mokinių bendrabutis (jame gyvena per 150 mok.).

Mokiniai yra susibūrę į Kultūros ir Religinio lavinimosi burelius. Kultūros burelis leidžia mokinių periodinį laikraštuką „Moksleivių Žingsnius", kurio pasirodė jau 3 Nr.

Yra isisteigusios D. L. K. „Birutės" ir „Kestucio" skautų-čių draugovės. Lapkricio 21 d. Kariuomenės šventės proga isteigtas Rebdorfo skautų tuntas. Per įvykusią tunto suciga XI. 25, į kurią atsilankė U.N.R.R.A. vadovybė, vengrų generolas, buv. Vengrijos skautų sajungos šefas ir daug sveciu, skautai kandidatai davė įžodi, ir 12 skautu, pasidarbavusių iseivijoj atkuriant Lietuvos skautus, buvo pakelti į vyresniškumo laipsnius.

Lapkricio 25 d. Rebdorfo gimnazija šventė abiturientų suruosto tradicinio Simtadienio šventę. I programa atsilankė U.N.R.R.A. atstovai, latvių, estų, Vatikano ir vengrų aukštieji sveciai, visa gimnazijos vadovybė, kviesticji stovyklos sveciai ir kt.

Po tradicinių rakto perdavimo iškilmių abiturientai davė montažą „Leiskit į Tėvynę".

Antroje programos dalyje visi buvo supažindinti scenoje su kasdieniniu mokinio gyvenimu klasėje.

Pobūvio metu, kuris ivyko skoningai išpuoštoje bendrabucio salėje, savo linkėjimus išreiškė gimnazijos direktorius p. Balciūnas, Vatikano atstovas perdavė savo asmeniskus ir visu Italijoj gyvenančiu lietuvių sveikinimus, vengrų generolas su dideliu dziaugsmu išreiskė savo susizavėjimą lietuviišku jaunimu ir palinkėjo sėkmės sunkiame tremtinio kelyje. Visi kiti kalbėtojai (U.N.R.R.A. direktorius, stovyklos vyr. gydytojas prancūzas), linkėjo baigus gimnaziją tęsti mokslą lietuviškuose universitetuose.

BAD WORISHOFEN

Lietuvių gyv. patalpos yra labai geros, ir patogios. Maistas neblogas.

Stovyklai vadovauja dr. Milcius.

Dvasios reikalais rūpinasi kun. Lapelis.

Nesant stovykloje žmogaus, kuris galėtų rūpintis sportu, jis beveik užmirštas. B. K-nas

BRAUNSCHWEIGAS

S. m. spalio 5 d. atidaryta Braunschweigo Lietuvių Gimnazija 8 klasių. Prie jos suorganizavimo prisidėjo labai daug Braunschweigo lietuvių komitetas ir ypač to komiteto švietimo skyriaus vadovas mokyt. Bajorinas.

Mokslas gimnazijoje buvo pradėtas tik su 6 mokytojais. Dabar jau visos tos kliūtys nugalėtos. Gimnazija šiuo metu turi 100 mokinių ir 16 mokytojų.

Prie gimnazijos mokyt. muziko V. Mozalskio suorganizuotas 4 balsų choras. Veikia tautinių šokių grupė, krepšinio ir tinklinio komandos. Suorganizuoti skautai. Gimnazijoje rengiami ir pačių mokinių kūrybos pasirodymai.

S. m. spalių 16 d. mokytojų tarybos posėdyje išrinkta ši gimnazijos vadovybė: direktorius — Stankevičius, I inspektorius — Breimeis, II inspektorius — Rimas, mokytojų tarybos sekretorius ir bendrabučių vedėjas — mokytojas Svedas.

Prie gimnazijos gyvena per 30 lietuvių studentų, studijuojančių Braunschweigo aukštosios technikos mokyklose. Jie taip pat uoliai dedasi prie kūrybinio darbo.

Lietuvių komitetą sudaro: pirm.-poetas Mikuckis, sekr.-Švedas, nariai: dr. med. Miliauskas, Andreikus ir Ardinskas. Lietuvių stovyklos komendantas — Vakselis.

Stovyklos patalpos šildomos (centralinis šildymas). Maistas geras. Paskutiniu metu kas dvi savaitės gaunami pakėrcnai.

P. Suduvietis

Romos lietuviai

EICHSTATTENAS

Šiame mieste, jau nuo senų laikų garsiame savo puošnumu, meniškomis bažnyciomis, vyskupais, vienuolynais ir šventaisiais, greta gana gausios lietuviu kolonijos, susispietė ir kelios dešimtys iš Lietuvos evakuotų Kunigų seminarijos auklėtinių, daugiausia iš Telšių. Būsimieji dvasininkai iš pat pirmųjų dienų čia sunkiai dirbo. Nelengvose sąlygose gyvendami, blogai maitinami, stokodami būtino gyvenimo reikmenų bei lėšų jie vis dėlto moksle padarė didelę pažangą, nė kiek neatsilikdami nuo naujųjų vokiečių collegų. Ju darbo vaisius-4 išventinti kunigai. Netrukus laukiama dar keleto naujų išventinimų.

20 lietuvių klierikų šiomis dienomis išvyko testi studiju i Romą. Juos globoti bei finansuoti apsiėmė pats šv. Sostas, tuo parodydamas didžiuli susidomėjimą lietuvių katalikų tremtiniais.

Jūsų korespondentas sutiko būsimuosius kunigus vienoje Bavarijos gelž. stotyje su kukliais lagaminėliais.

— Kurių tikslu vedami jūs keliaujate i Amžinąjį pasaulio miestą? — paklausia.

—Mūsų noras, sako man vienas jų, — yra baigti Lietuvoje pradėtas studijas krikščionybės centre ir kaip galima geriau pasiruošti lietuvių religinio auklėjimo atstatymui.

Kai traukinys pradėjo judėti, aš jų paklausiau:

— Kur mes dar susitiksime?

— Lietuvoje! — atsakė jie man visi choru.

Beje, jie dar ne visi išvyko. Eichstätto dvasineje seminarijoje jų liko, berods, apie trisdešimt, kurie reikalingi paramos. Būtų labai gražu, kad tikintieji finansiškai paremtų tuos, kurie ruošiasi dirbti mūsų brangiajai Lietuvai.

Br. Kviklys

V. Račkausko nuotr.

Augsburgo dramos teatro vadovybė su rež. H. Kačinsku priesaky

Antanas Škema

TOLYN

(Ištrauka iš ruošiamos knygos — Pūkeliai skraido —)

(Tesinys)

— Čia mano keturi daiktai. Viens, du, trys, keturi. Taip visi, ačiū Dievui! Neimk, čia mano! Keturi daiktai, girdi! Viens, du . . .

Vaikėzas pardavinėja cigarėtes. Vakar jos buvo keturis kartus pigesnės. Pirkome cigarėtes. Rūkėme iki šleikštumo. Bandėme valgyti. Truputėli. Šmotukas duonos, šmotelytis riebalo. Nelindo. Staiga juokas pasklido aikštėje. Septyniolikos metu juokas. Juokėsi mergaitė visais plaučiais. Skarytė ant galvos, apytuštis portfeliukas rankoje, suodžių dėmė kairiajame skruoste. Tie du jaunuoliai šalia, tur būt labai samojingi? O gal tik trijules jaunystės užteko, kad juokas visoj aikštėj pasklistų? Žmonės suvirtę ant ryšulių, lyg komanduojami atsuko galvas . . . bet trumpai. Juokas buvo įžeidžiantis. Dabar?! Tik trumpam, atsisuko galvos ir sudegė, kaip šiaudas, dar negimusi paguoda. Tikresnis reikalas . . .

— Čia mano, girdi! Trys, keturi . . .

Atėjo pažistamas. Pažistamas matė. Šopeno gatvėje. Prie pienines ir toliau, lyg išbarstyti, penki vyriški lavonai. Elegantiškais drabužiais. Buvo trumpa šneka ir trumpas susišaudymas. Tie, kurie nušovė, dėvėjo vokiškas uniformas ir turėjo automatinius pistoletus. Elegantiškų lvaonų pistoletai buvo ne automatiški, jie šaudė leciau. Lavonai, kai paprastai, tylėjo, ir žmonės tik speliojo.

— Partizanai? Banditai? —

Vyriškis, atsišliejęs geležinės tvorelės ištarė garsiai.

— Prasideda anarchija. Bus dar blogiau. —

Aplinkinės akys laukė. Kas blogiau? Akys laukė konkrečių smulkmenų. Kas, ką ir kaip? Bet vyriškis pats nežinojo. Nežinojo ka dar pasakyti laukiančiom akims ir todėl susigėdo. Pradėjo knistis nušiurusioj kuprinėj. Tačiau žinia pasklido greitai, nes buvo godžiai sugauta.

— Mieste anarchija. Gatvėse lavonai. Šaudė iš langų. Jau siaučia partizanai. Vakare bus dar daugiau lavonų. Nėra tvarkos. Anarchija.

Žmonės jau nebe suvirtėliai. Bangos iš prakaituotu veidu ir ivairiaspalviu ryšuliu. Banga sunkiasi į stoties vidu, prie siauru durų, už kuriu garvežiai, vagonai, laukai. Bet prie siauru duru stovi petingi žandarai su geležinėm iškabom ant krūtiniu ir neleidžia. Vis dėlto bangos mažėja. Sunkiasi pro užtvaras. Kažkas perlipa tvorą. Kažkas apeina aplinkui. Ir pro siauras duris prasmunka. Chirurgas turi bonkutę spirito ir gerai kalba vokiškai. Chirurgas išdrista tartis su geležinėm iškabom. Iškabos šaukia apie tvarką, bet atlyžta greitai, ir išėjimo laisvė skubiai iškeiciama į buteliuką skaidraus skysčio.

— — —

Sėdėjome perone. Traukinio nebuvo. Vėl rūkėme iki šleikštumo. Gėrėm šiltą vilksvą vandenį. Laukėme. Valandos tyso tingiai. Ilgai, ilgai nejuda elektrinės stoties laikrodžio rodyklės kol šokteli staigiai ir vėl nurimsta. 5 minutės praėjo. Nerviškas įtempimas atslūgo. Žmonės ant ryšuliu pradžioje žiovavo ilgu, sustingusiu žiovuliu. Žiovulys, kaip laikrodžio rodyklės nejudrumas. Paskui daugelis užsnūdo. Kiti tylėjo. Žodžiai išsprūsdavo vieniši, be atsakymo. Jie tik pabrėždavo mieguista vidudienio tylą. Atrodė, kad niekad neateis traukinys iš grasinančiu rytu. O sukniubėliai ant ryšuliu nepraburdamai. Miegos, sukaustyti vidudienio tylos, kaip mumija. Ir saulė sustos čia, virš to pilksvo namuko, baltom langinėm. Ir laikrodžio rodyklė rodys 20 po dviejų, tik dvidešimt po dvieju. Ir štai šitas keturmetis berniukas nuolatos suka šniureli nuo kuprinės vis į dešinę ir į dešinę . . .

Vidudienio tyla — nenupurtomas slogutis. Ir . . .

Ryšuliai . . .
Baltos langinės . . .
Laikrodžio rodyklė . . .
Visada.
Šniurelis į dešinę ir į dešinę . . .
snaudžiau.

Vis dėlto traukinys atėjo. 5 val. po pietų. Kariškas. Peronas sudujo. Tolimas dundėsys suardė snaduli. prasiplėšė sunkūs, paraudonije vokai, ir vėl mintis įkyri, gręžianti užvaldė stoti.

— Šalin iš miesto, tolyn, tolyn . .

Pasipyle būrys Blitzmädel'iu. A, kur dingo išdidus krypavimas Vilniaus gatvėmis? Dar neseniai šalygatviais vaikščiojo išrinktosios tautos dukterys. Jos nematė mūsupariju, reikėjo mandagiai atšokti į šali, pilkas drabužis ėjo tiesiai. Žmogiškos kliūtys turėjo trauktis, drabužis slinko, kaip tankėtė. Tik tiesiog. Dabar Blitzmädel'es buvo taip labai i mus panašios. Jos tempė ryšulius, kaip mes, ju drabužiai suglamžyti. O pažastys išprakaitavusios, kaip mūsu ir ju akyse bendra, įkyriai gręžianti mintis.

— Tolyn, tolyn . . .

Traukinio gale du vagonai civiliams vokiečiams! Puolėme prie jų. Gal kaip nors, kur nors kamputy, mes užimsim nedaug vietos, susitrauksim, būsime tokie mažyčiai! Mūsu neleido. Stoties karininkas aiškino pabrėžtai ramiai.

— Nėra ko jaudintis. Už dvejeto dienu bus specialūs traukiniai gyventojams. Čia kariškas traukinys, negalima. Eikite namo ir ramiai valgykite vakarienę. Lašiniu atsipiaukite, sviesto storai ant duonos užtepkite.

Karininko veidas inteligentiškas. Švarus, aukšta kakta, blizgantys akiniai. Paskutiniai sakiniai kvepėjo ironija. Ir vos sugaunama panika. Tada, netyčia, žodžiu maišaty, paaiškėjo stoties karininko ir vieno profesoriaus bendras pažistamas. Pažistamas, kuri abu gerbė. Ir karininkas nulipo nuo pjedestalo.

— Kur yra vietos, lipkite. —

Buvome keliolika išrinktuju. Puolėme prie prikimštu vagonu. Staiga pamiršome vienas kita. Vieni isispraudė i vidu kiti pakliuvo i bagažini vagona. Palydovas sušvilpė. Aš vienas stovėjau žemėje. Man nebeliko vietos. Keli jaunuoliai užsikoré ant buferiu ir siaurų lenčiukiu vagonu tarpe.

O kaip greitai atsidūriau prie stogo, kokiu cirkiniu vikrumu pririšau savo lagaminus! Beveik kybojau ore, kojos kąbalavo virš buferiu, rankos isikibo stogo. Pagaliau buvau išrinktasis. Traukinys sujudėjo. Važiavau. Pasilikę zmonės ant ryšuliu žiūrėjo piktai pavydžiom akim. Bet jie tuoj dingo. Ir jie, ir peronas, ir Vilnius.

Ta vakarą miestą bombardavo. O vėliau, kiekvieną dieną. Ir jokiu traukiniu gyventojams nebuvo. Žmonės bėgo taip, kaip mes, arba isiprašdavo i šunkvežimius, arba isiprašydavo i šunkvežimius, nugaru savo skarmalus.

Kad tarp nepažistamu zmoniu užgimtu simpatija, reikia turėti bendrą pažistamą. Būtinai. Kitaip gali smarkiai nukentėti.

Taip, pone stoties karininke!

(Pabaiga)

Joniniu Paparlis

Berzas rudeni

Trioletas

Baltmarškinis beržas meldzias,
Gojuj — sutemu pavėsy;
Šilkapynės draikos kasos,
Baltmarškinis beržas meldžias.

Susiguzes šaltis saldžiai
Raivos kasdien lyg padvėsęs;
Baltmarškinis beržas meldzias,
Gojuj — sutemu pavėsy.

Kun. E. Petrelevičius

Pagarba žmogui

Šiandieniniame gyvenime yra daug įvairių blogybių. Ieškodami jų priežasties, mes dažnai sustojame prie žodžio „karas". „Karas viską sumaišė". „Karas viską padarė", „karas kaltas" — sakome, ir lyg lengviau pasidaro, suradus tikrąjį karo kaltinką. Ir iš tikrųjų, karas paliko tūkstančius žmonių be pastogės, be nuosavybės, be šeimos, be rankų ir kojų, be gyvybės. Karo pasėkoje susmuko žmonių dorovė, apmirė kultūrinis gyvenimas, žmogus sužvėrėjo. Bet čia pat kyla klausimas — kas kaltas, kad atsirado pats karas? Kas kaltas, kad, nespėjus 1914—18 metų karo žaizdoms užgyti, kilo naujas, dar žiauresnis ir baisesnis karo gaisras?

Kaltininkų yra daug. Vienok didžiausias kaltininkas yra individualus ir kolektyvinis egoizmas, kuris sugriovė pagarbą žmogui.

Žmogus, gamtos viešpats, protingiausia žemės būtybė ir ta prasme tobuliausias Dievo kūrinys, būtybė turinti savyje įgimtą laisvės troškimą, turinti savyje „dievybės kibirkšti" — tas žmogus virto vergu, gyvuliu, darbo mašina, irankiu, daiktu. Ir visa tai šimtmetyje, kada žmonija nepaprastai didžiuojasi savo išradimais, savo mokslu ir technika. Žmogaus vertė krito, nes išnyko pagarba žmogui.

Žmogaus nuvertinimo pradžią padarė individualus egoizmas, išbujojęs dėl netikusio auklėjimo. Vaikas tėvų namuose nemato to, kas kelia pagarbą žmogui. Jis girdi, ką tėvai kalba apie vieną kitą, apie gimines, apie kaimynus. Jis girdi, kaip jų garbė yra maišoma su purvais. Vaikas auklėjamas taip, kad jo valia šeimoj viską nulemia. Jis yra šeimos centras, dažniausiai mažasis šeimos tironas. Ir ką gali padaryti geriausia mokykla, jei to vaiko akyse visi autoritetai yra nuvainikuoti, jei jis klauso dar tik to, ko bijo. Ugdomas egoizmas, naikinama pagarba žmogui. — Ne kitokia atmosfera ir pačioje mokykloje. Tos pačios klasės mokiniai rūšiuojami ir gerbiami pagal tėvų uzimamą vietą turtą, pagal mokinio išorinę išvaizdą, gabumus. Ar nepasitaiko mokytojų, kurie mano, kad su negabiuoju mokiniu gali elgtis kaip tinka — jis galima niekinti, žeminti, pajuokti? Kiek gyvenime pasitaiko mokytojų, kurie yra tos pagarbos duobkasiai. Vieni jų nepripažista šalia saves jokio kito autoriteto ir visus kritikuoja. Kiti neišleidžia į jokias diskusijas ir labai bijo kritikos. Tą baimę gimdo juose egoizmas. Kritikos labiausiai bijo egoistai. Čia kalbama apie sveiką kritiką, kuri nepažeidžia pagarbos žmogui. — Kiekvienas blogas veiksmas yra smerktinas. Tas yra savaime aišku. Bet ne visiems aišku, kad blogai darąs žmogus ir po to blogo veiksmo pasilieka žmogumi. Pats Kristus, labai smerkdamas nuodėmę, rodė pagarbą ir, net meilę nusidėjėliams. Moralinis fanatizmas veda dažnai prie skubių ir paviršutiniškų sprendimų, kurie pažeidžia pagarbą žmogui. — Plačioje visuomenėje ir gyvenime žmogus vertinamas pagal turtus ir grožį, protekcijas ir išsimokslinimą, bet ne dėl to, kad jis žmogus. Šitoks vertinimas randamas visuose kraštuose, randamas mieste ir kaime, kalvėj ir turguje, šventoriuje ir valsčiuje, klebonijoje ir teismo salėje, privačiose ir komitetų būstinėse, bei raštinėse. — Individualus egoizmas darosi labai pavojingas, kai jis paima į savo rankas kapitalą arba net valdžią. Kur egoizmas, ten ir kitų niekinimas, kur diktatorius, ten vergų minios.

Žmogaus nuvertinimą pagreitino **kolektyvinis egoizmas.** Blogai suprasta tėvynės ir savo tautos meilė padarė kitos tautybės žmones tik antros rūšies žmonėmis. Teritorialinės ir ūkinės problemos **ugdė tautinį egoizmą,** o tuomi ir tautų neapykantą. Tik tokioj dirvoj galėjo atsirasti ir rasizmo teorija, pagal kurią geros ir išrinktosios rasės gerovė yra ir moralumo norma. Silpnesniųjų naikinimas yra ne tik leistinas, bet ir reikalingas dalykas. Tam tikrų rasių žmonės, kaip menkavertčiai, turi būti naikinami radikaliausiomis priemonėmis. Ar gali būti čia dar kokia kalba apie pagarbą žmoniai? Ką bekalbėti apie tuos gražius žodžius, kaip viskas valstybei arba „viskas tautai", kur nuplėšus kauką, matyt tik mažos grupės žmonių nuogas egoizmas.

Kolektyvinis egoizmas subūrė turtinguosius į tam tikrą frontą, kur nesvarbu žmogus — svarbu pinigas. Žmogus vertas tik tiek, kiek jis produkuoja. Pagarba auksui. Priešingas kraštutinumas stato darbininkų reikalus aukščiau visko. Darbininkų reikalai aukščiausia moralumo norma. Viskas leistina ir gera, kas tarnauja darbininkų reikalams. Kas nėra juodas darbininkas, tas yra jo priešas. Pagarba darbui, jėgai ir klasių neapykantai. Pagarba ne žmogui, bet tik darbininkų diktatūrai.

Egoizmas yra radikalus. Jis nesibaido blogiausių bei žiauriausių priemonių. Sukūres karo ugni, jis viena ranka naikina viską, kas gali palaikyti pagarbą žmogui, kita — jis stengėsi užtikrinti sau egzistenciją pokariniam laikotarpiui.

Karas pasibaigė, bet egoizmas pats neišnyksta. Pagarba žmogui savaime negrįžta. Tam reikia ilgo, protingo ir kantraus auklėjimo šeimoje, mokykloje, visuomenėje.

Bus mažiau karų ir kitokių blogybių, kai bus tramdomas egoizmas, kai bus gyvenime daugiau **pagarbos žmogui.**

Vakaras Stirnių ežere

Müncheno lietuvaitės

Paulius Stelingis

Aš laukiu griztanciu dienu

Ką tau pasekt, ką padainuot šį vakarą?
Taip ilgesingai verziasi daina! . . .
Ir tyliai, tyliai vilgo skruostus ašaros
Ir pridengia akis, kaip vakarą migla . . .

Toli paliko dienos pilnos ilgesio,
Pražydusios, kaip vasarą melsvi linai.
Ir vakarai prie marių žvilgantys.
Ir dainos nuskambėjusios linksmai.

Prinoko jau javai. Ir gegės savo dainą
Jau pabaigė seniai, seniai . . .
Ak, Viešpatie, kaip darosi graudu, kad dienos tos nueina
Taip greit . . . Ir nebegrįžtamai.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Kaip tylų vakarą į baltą avilį sugrįžta bitės,
Išvargusios ir sunkios po darbų
Taip laukiu aš ir jūsų syki grįžtančių,
Toli palikusių, bet taip brangių dienų! . . .

Kelias i baudžiava

Iš **prof. Fr. A. Hayck** veikalo „The Read to Serfdom" paruošė **dr. B. Kalvaitis.**

Patyrę praktiškai ir pažine teoretiniai paskutinių laikų politines bei ekonomines sroves, o be to, patys kupini vilčių ir bestovi savojo naujo gyvenimo angoje, manau, neretai susimąstome dėl to, kurie yra tie tikrieji keliai, i kuriuos šiandieną reikia pasukti savo gyvenimo vežimą . . . arba, kurios-gi yra tos tikrosios vertybės, kurias reikėtų padėti mūsu tautinio bei valstybinio gyvenimo pagrindan?

Visa eilė neaiškumų iškyla tam, kuris tik apie tai pradeda galvoti . . .

Vien tik todėl, kad palengvinti šių klausimų sprendimą ir duoti daugiau minčių šiam apgalvojimui, noriu savo tautiečius supažindinti su gal ne kiekvienam prieinamu paskaityti prof. **Fridrich A. Hayck** anglų kalba parašyto veikalo **Kelias į Baudžiavą** (The Road to Serfdom) pagrindinėmis mintimis. Šio veikalo santrauka ėjo „The Riders Digest" 1945 mt. Naujorko laikraštyje „Times". Apie šią knygą Henry Hazlitt rašė: „Prof. Hayck su didele galia ir stipria logika savo tiems, kurie težiūri tik i vyriausykad fašizmas ir tai, ką vokiečiai be, kad pastaroji nurodytų kelius iš šių dienų ekonominių sunkumų.

Jis šiame veikale toliau irodo, ne tik $^{9}/_{10}$-ioms pačių vokiečiu teisingai vadina nacionalsocializmu, buvo neišvengiama būtenybė didejancios valstybės kontrolės, jos didėjančios galios, „nacionalinio" planavimo bei socializmo veikimo pasekoje . . ."

Pažymėtina, kad prof. Hayck veik puse savo subrendusio gyvenimo praleido savo gimtojoj Austrijoj, susipažindamas su vokišku galvojimu, o kitą puse J. A. V. bei Anglijoj. Austrijoj jis buvo Ekonominių Tyrinėjimų Instituto direktorium ir Vienos Universiteto ekonomijos lektorium, kaip tik tuo metu, kai Centrinėj Europoj iškilo fašizmas. Anglijoje jis gyveno nuo 1931 metų. Londono Universitete gavo Ekonominių mokslu profesoriaus vietą ir dabar yra D. Britanijos pilietis.

Vien jau iš šio trumpo jo biografinio škico aišku, kad turima reikalo su asmenybe, kuri turi teisės tarti savo vertą dėmesio šiais klausimais nuomone.

Pirmoj eilėj autorius kreipia dėmesį i tai, kad esą tos jėgos, kurios Vokietijoje sunaikino laisve, pradėjo veikti Amerikoj bei Anglijoj.

Jau pats nacionalsocialistų padarytų nusikaltimų didumas, sako jis, turėtų užtikrinti, kad totalitarinė sistema negalėtų turėti vietos šiuose kraštuose.

Bet prisiminkime tai sako, jis, kad prieš 15 metų totalitarinės sistemos įgyvendinimo Vokietijoj galimybė, atrodė kaipo fantastinė, ne tik 9/10-šioms pačių vokiečių, bet taip pat daugumai svetimų stebėtojų. Yra daug bruožų, kurie tada buvo laikomi „tipiškai vokiškais", kurių tačiau ,dabar randame ir Amerikoj bei Anglijoj ir yra daug simptomų, kurie rodo, kad tos pažiūros vystosi toliau ta pačia kryptimi: **perdėtas valstybės garbinimas, fatališkas akceptavimas „neišvengiamos srovės" bei entuziazmas viską „organizuoti".**

Pavojus čia Anglijoj bei Amerikoj yra mažiau suprantamas, sako jis, koks jis ištiesų buvo. Didžiausios tragedijos dar ir dabar nematome., kad Vokietijoj buvo žmonės, daugiausiai geros valios, kurie savo socialistine politika paruošė kelią toms jėgoms, kurios sukūrė tai, ko jie patys vėliau neapkentė.

Mažai kas tepripažista, kad fašizmo bei nacizmo iškilimas, nebuvo reakcija prieš ankstyvesnių laikų socialistines sroves, bet kad tai esą, kaip neišvengiama tu srovių pasėka. Pažymėtina taip pat, sako autorius toliau, kad daugelis šio sąjūdžio vadų, pradedant Musoliniu (iskaitant Lavali ir Kvislingą) pradėjo kaip socialistai, o baigė, kaipo fašistai arba naciai.

„Šių laikų demokratijose daugelis, kurie nuoširdžiai nepakenčia visų nacizmo pasireiškimo formų, daugiausia dirba tiems idealams, kurių įgyvendinimas nuvestų tiesiai į pasibaisėtiną tiraniją."

Autorius tai tvirtindamas, turi galvoje socialistus ar kitus besivadinančius demokratais ir todel pastebi: „Daugelis asmenų, kurių pažiūros turi įtakos į politikos raidą, yra tam tikrame laipsnyje socialistai. Jie tiki, kad mūsų ekonominis gyvenimas turėtų būti „samoningai" iš viršaus diriguojamas, kad mes turėtumėm pakeisti „konkurencinę sistemą" „ekonominiu planavimu".

Bet argi yra didesnė įsivaizduojama tragedija už tai, kad mes, dėdami pastangas, sąmoningai savo ateiti pritaikinti aukštiems idealams, faktiškai visai ne samoningai padarome kaip tik priešingai tam, ko mes siekiame.

Šias savo pagrindines tezes autorius analizuoja kiekvieną atskirai.

Planavimas ir jėga

Savo tikslams atsiekti, planuotojai privalo samoningai sukurti, jėgą—jėgą valdyti žmones, jėgą, sudaryt iš tam tikrų žmonių ligi šiol negirdėto didžio, jėgą. Jų pasisekimas priklausys nuo to, kiek jiems pavyks jų jėgą išplėsti. Demokratija sudaro kliūti šiam laisvės apribojimui, kurio būtinai reikalauja ekonominio veikimo centralizuotas dirigavimas. Čia ir kyla konfliktas tarp „planuotojų" politinės sistemos ir demokratijos.

Daugelis socialistų, sako autorius, turi šią tragišką iliuziją, kad atimdami iš privaciu individu ta galią, kurią jie turi individualistinėj sistemoj ir perduodami ją visuomenei, jie būk tai ją visiškai panaikina. Iš tiesų gi, jie visiškai nepastebi, (o gal nenori pastebėti), kad sukoncentruodami jėgą visuomenės titulu, kuri (jėga) gali būti panaudota tarnyboje, pagal vieną planą, jie ne tiktai ją ikinko visuomenės tarnybai, bet ir neribotai padidina.

Sukoncentruodami i vienas rankas jėgą, kuri anksčiau buvo nau. dojama individualiai—nepriklausomai daugelio asmenų, jie sudaro dideli kieki jėgos, didesni „negu anksčiua, beveik skirtingos savo rūšimi ir daug toliau siekiančios.

Yra visiškai klaidinga tvirtinti, kad toji didelė jėga kurią turi sudaro centrines planavimo įstaigos, nėra didesnė nei atskirų privačių imonių kolektyviniai naudojama jėga. Konkurencinėj visuomenės santvarkoj niekas negali

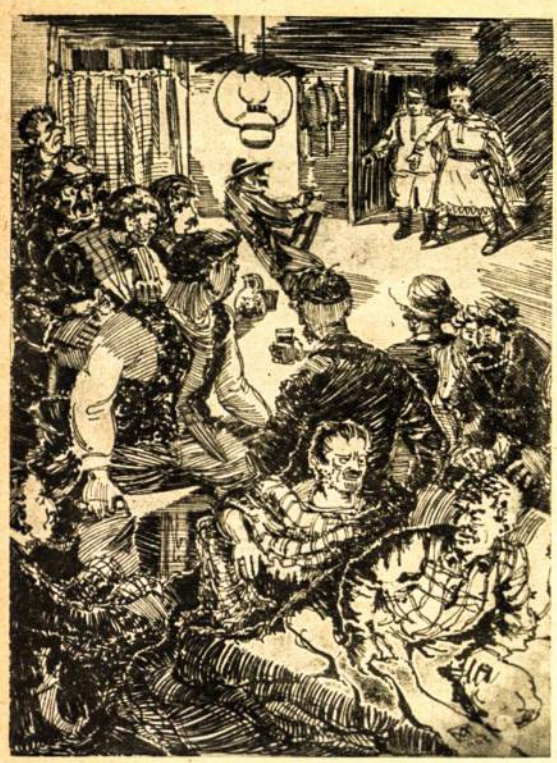

A. Vaičaitis Dvylika galvažudžių

E. Vasyliūnienė

Muzikos žanrai

Klausydami įvairių koncertų, radijo muzikinių valandėlių šiupinių bei kita proga išpildomų muzikos kūrinių kūrinėlių, matome, kad jie būna labai įvairūs. Nevienodas jų turinys bei forma. Jų išpildymo būdas skirtingas. Muzikinis menas, kaip ir literatūra, turi savo skirtingą veidą, savo žanrus. Daugybę įvairiausių muzikinių kūrinių ir veikalėlių galima suskirstyti į tris pagrindines grupes arba žanrus: liaudies, lengvąją ir klasikinę muziką.

Liaudies muzikos kūrinių ypač gausu mūsų tautoje. Mėgstame patys save vadinti „dainuojančia tauta", atsižvelgdami į mūsų muzikaliąją liaudį ir jos kūrybą.

Metų bėgyje, kaimai, sodybos kūrė ir dainavo. Liaudies darbai ir sunkumai, poilsis ir šventadienis, liūdna ir linksma nuotaika atsispindi jos muzikinėje kūryboje. Papročiai, vestuvių, sužieduotuvių iškilmės, kasdieniniai darbai ir įpročiai, meilė motinai sengalvėlei ir numylėtajam berneliui ar mergelei, jausmai ir jų išreiškimo būdas — viskas sukaupta melodijoje, nebekalbant apie žodinį dainos turinį. Liaudis apdainavo savo ramųjį gyvenimą, karus, svetimųjų tautų įtaką, užkariavimus ir pralaimėjimus. Iš liaudies dainų matome tautos ideologiją, jos nusistatymą baudžiavos atžvilgiu, jos santykius su ponais — bajorais ir dvaru. Kiekviena dainelė skirta tam tikram įpročiui apdainuoti arba kuriai idėjai išreikšti. Liaudies daina yra savotiškas tautinių bruožų kupinas kūrinys.

Liaudies daina susirūpino mūsų kompozitoriai ir muzikai, stengdamiesi ją užrašyti, suharmonizuoti, išleisti tam tikrais liaudies dainų rinkiniais. Liaudies daina paplito pasaulyje nebe primityvioje, dainavimo iš lupų į lupas formoje, bet kaip ir kiti kūriniai — spausdinta melodija. Liaudies kūryba žavisi pavieniai dainininkai, į savo repertuarą įtraukia ją chorai.

Mūsų geriausieji chorai, išvystę liaudies dainos harmoniją, nuspalvinę ją atskirų balsų tembrais, pasididžiuodami galėjo dainuoti ją mums ir reprezentuoti svetimšalių tarpe. Liaudies daina tapo mūsų visų mėgiama ir suprantama, juo labiau ji brangi mums dabar svetimuose vakaruose.

Lengvoji muzika vokiečių kalboje vadinama „Unterhaltungsmusik" užima atskirą vietą. Jo lopšys nėra nei liaudies melodija, nei klasikinė muzika. Panašiai lengvo turinio knygai, pramoginis menas yra gimęs didmiestyje, ten bujoja ir vystosi.

Pramoginio meno esama įvairaus: pradedant kabaretu, variete, ir baigiant kino šlageriais. Tiek kabaretinio pobūdžio specialūs šlageriai, apdainuoją žemas aistras, tiek revue-varietes pritaikyta linksma programa, tiek restoranuose išpildomi lengvesnio turinio dalykėliai neturi gilesnės minties. Tiesa, jie veikia į jausmus, bet nepriverčia žmogaus susimąstyti, nežadina nieko kilnesnio, tai yra savo rūšies žaidimas, moralinio ar antimoralinio pobūdžio pramoga, atsižvelgiant į ją sukūrusį autorių.

Chaotingam didmiestyje žmogus ieško pramogų išsiblaškymo. Tai jis randa restoranuose ar panašiose vietose, kurių didmiestyje yra labai daug. Toms pramogoms ir išsiblaškymui lengvoji muzika yra rašoma, atitinkamo žanro interpretatorių išpildoma ir masių žmonių klausoma ir mėgiama. Jai sukurti nereikia ypatingų gabumų nei talento: užtenka muzikinio išsiprusinimo ir kai kurių žinių. Turinys maždaug panašus: laimingoji arba nelaimingoji meilė, paviršutiniškas bendravimas su gamta, kurią didmiescio žmonės taip mažai mato, ir kitos kasdieninės temos. Forma jos irgi labai vienoda, išpūdingų tembrų instrumentais palaikoma.

Lengvos muzikos kūrinėlių rašoma labai daug ir vis naujų. Jie tarnauja laiko dvasiai ir skoniui. Jų gyvavimo laikas trumpas. Tai mados dalykas, kuris greit ateina ir praeina, kaip visas didmiesčio gyvenimas.

Mes patys būdami žemdirbių tauta, didmiesčių tikra to žodžio prasme neturėjome: jų dvasia mums svetima. Lengvoji muzika buvo importuota iš mūsų kaimyninių valstybių miestų. Jais sekdami, ir kai kurie mūsiškiai bandė šlagerinio pobūdžio dalykėlius rašyti ir išpildyti.

Klasikinė muzika, tikriau sakant, tikras muzikinis menas yra labai plati sąvoka, apimanti įvairiose epochose sukurtus veikalus. Ji nėra lengva ir visiems prieinama. Atvirkščiai. Dėl savo gausių formų ir įvairaus turinio ji reikalauja muzikinio išsiauklėjimo ir pasiruošimo. Tik aukštesnės kultūros žmonės, gilesnės intuicijos, turi tam tikrą skonį arba bent daug rimtesnių vaikalų girdėję, džiaugsmingai jos klausosi.

Klasikinėje muzikoje svarbią vietą užima bažnytinis muzikinis menas, siekiąs ankstyvesniųjų viduramžių. Jam tipingos yra mišios, tiek rašytos senam grigoroniškam stiliuje, tiek vėlyvesniais romantizmo laikais, kaip ir šių dienų moderniųjų kompozitorių kuriamas. Bažnytinei muzikai priklauso oratorijos, kantatos bei kiti religinio turinio ilgesni ar trumpesni veikalai. Jie buvo sukurti religinės ekstazės metu genijų, garbinančių Aukščiausiąjį tobuliausiąja kalbamenu. Bažnytinių veikalų yra labai daug. Įvairių tautų talentingų kompozitorių sukurti, tie veikalai gyvena ilgus metus, nors jų kūrėjai jau senai ilsisi kapuose.

Pasaulinių kūrinių muzika yra įvairaus turinio ir formos. Sudėtingausia forma-opera, kur didingai jungiasi chorai, arijos, sinfoninis orkestras su vaidyba bei baletu. Toliau seka simfonijos ir kamerinė muzika; galop paskirų instrumentų bei vokaliniai veikalai, solo ir muzikinė drama.

Muzika turi savo įvairiausius stilius, kurie vystosi amžių bėgyje šalia literatūros ir vaizdinio bei architektūrinių stilių. Ji išgyvena viduramžių vienabalsį bet harmoningą daugiabalsį giedojimą (kontrapunktų stilių), pereina prie klasicizmo, romantizmo, neoklasicizmo ir vystosi toliau modernaus impresionizmo ir atonalių stiliuje. Kiekvienas stilius nešasi savyje išgyventos epochos idejas ir žymes, tos epochos, kurioje jis gimsta. Nei viduramžių nei 17—18 šimtmečio veikalai nėra pasenę: šiandieną jų klausomasi kaip kažkokio didingo genijų atradimo, giliai išgyvento anų laikų dvasioje.

Paskiri kompozitoriai savo genialumu teikia irgi tam tikro atspalvio sukurtiems veikalams: jie duoda savotišką formą, tam tikras idejas ir sąvokas, plėtojamas jų kūryboje.

Muzikos žanrai turi savo paskirtį ir tinkamą laiką išpildymui. Vieną kitu negalime pakeisti, nei papildyti.

---

parodyti nei dalelės tos jėgos, kurią turi socialistinė planavimo sistema.

Decentralizuoti jėgą tai reiškia sumažinti jos absoliutini kiekį, o kunkurencinė sistema **yra vienintelė sistema, skirta mažinti jėgai, vartojamai vieno asmens prieš kitą.**

Kas gali rimtai abejoti, kad jėgą, kurią turi milijonierius būdamas, pav. mano darbdavys, yra žymiai mažesnė už tą, kurią turi mažiausias biurokratas, kuris valdo įsakomąją valstybės galią ir nuo kurio nuožiūros priklauso kaip man bus leista gyventi ir dirbti.

Kiekvienu atveju, blogai apmokamas ir neprityręs darbininkas Amerikoj, turi daugiau laisvės tvarkyti savo gyvenimą, negu daugelis valdininkų Vokietijoje arba daug geriau apmokamas inžinierius ar direktorius Rusijoje.

Jei pav. Amerikoj jis nori pakeisti savo užsiėmimą arba gyvenamą vietą, arba jei jis nori savo tam tikras pažiūras arba praleisti savo laisvalaikį pageidaujamu būdu, jis nesutinka absoliučiai jokių kliūčių. Amerikoj nėra jokio pavojaus jo fiziniam saugumui bei laisvei, kuris verstų jį brutalia jėga pareigoms ar aplinkybėms, kurias jam būtų paskyręs vyresnysis.

Mūsų generacija pamiršo, kad privačios nuosavybės sistema sudaro svarbiausias laisvės garantijas. Mes, kaip individai, tik todėl galime spręsti, ką patys su savim galime daryti, kad gamybos priemonių kontrolė yra paskirstyta tarp daugėlio žmonių veikiančių nepriklausomai.

Jeigu visos gamybos priemonės būtų sudėtos į vienas rankas, ar tai visuomenės ar diktatoriaus titulu, kuris tą kontrolę vykdytų, tai jos turėtų apsoliutinę jėgą ant mūsų.

Privačių individų rankose esanti taip vadinama ekonominė jėga, tiesa, ji gali būti prievartos įrankiu, bet ji nesudarys viso kito žmogaus gyvenimo kontrolės. Bet jeigu ekonominė jėga centralizuojama kaip politinės jėgos įrankis, tai sukuria tokį priklausomumo laipsnį, kuri vos tegalima atskirti nuo tikrosios vergijos.

Teisingai sakoma, kad krašte, kur vienintelis darbdavys yra valstybė, būti opozicijoj, reiškia iš lėto mirti badu.

(Bus daugiau)

Feljetonas A. Mankūnas

D. P.

Paaiškinamasis žodelis

Besirūpindami mūsų viešaisiais reikalais, „Žiburių" redaktoriai pastebėjo dabartinėje mūsų veikloje biaurų plyšį — nėra kas juodu ant balto fiksuoja visą mūsų šios dienos gyvenimą. Apciuopę ši plyšį, ponai redaktoriai didžiai susirūpino. Mat, pastebėjo gresianti pavojų, kad ir šių laikų mūsų istorijoje gali likti tokios spragos, kokios liko dėl ponų kronikininkų ir metrašininkų nepaslankumo mūsų senesniųjų laikų istorijoje. Nors po senus pergamentus knaisinėjosi ne tik Kojelavicius, Narbutas ir senis Daukantas, bet ir Sapoka su Ivinskiu, vis dėlto ligi šiai dienai mūsų istorijoje yra daug ir didelių, kaip sakoma, baltų dėmių — dalykų, apie kuriuos nieko nežinome. Nė vienas garsiųjų mūsų istorijos knibčių ligi šiol negalėjo mums pasakyti, ar Vytautas, gyvendamas ištrėmimo metu Vokietijoje, buvo patekęs į DP stovyklą ar gyveno privačiai ir ar gavo sausą daviną, ar miło iš bendro katilo, ar pagaliau skurdo su vokiškomis kortelėmis. Nežinome taip pat ar tikrai samagona lietuviui padėjo išrasti iš pelkutės atklišenęs arkliakojis vienašnirplis, kaip tvirtina senos žmonių pasakos, ar šiam šauniam išradimui lietuvis išėjo ir savojo proto. Nežinia ir kas Lietuvoje yra buvęs didžiausias rakalis, išmokęs mūsuosius spekuliantus savo tautiečiams nerti gyviems devynis kailius taip meniškai, kad išnertieji iš kailio ne tik dėl to nešaukia, bet dar dėkui pasako savo rakaliui, tarsi jiems būtų apendiksą išpiove ar kitą naudingą operaciją padarę. Kad daugiau tokių nelemtų spragų mūsų istorijoje nepasitaikytų, ponai žiburininkai pasišovė surasti žmogų, kuris imtųsi fiksuoti, kaip mūsų šios dienos istorija, senolių žodeliu tariant, atsibūna. Deja, pasirodė, kad toki žmogų surasti ne taip lengva. Pradžioje šiuo reikalu buvo užgriūti istorikai, bet iš to nieko neišėjo. Mūsų stovyklose yra tiek kasdieninio darbo, kad jokiu būdu vadinamieji kultūrininkai intelektualai negali būti atleisti nuo koridorių plovimo, bulvių skutimo bei galvės šlavimo ir palikti terliotis su savo popiereliais — tuomet pritrūktų darbo jėgos. Kadangi istorikai negali atitrūkti nuo kasdienių darbų, tai buvo pradėta ieškoti šiaip jau raštingų žmonių, kurie imtųsi šio neatidėliotino darbo. Bet ir čia kliūtis: visi jau apsikrovę pareigomis ligi kaklo.

Žodžiu, paaiškėjo, kad jau kiekvienas vabalėlis turi savo kelelį ir juo rūpestingai funkcijonuoja.

Tiesa, buvo lyg ir sušvitusi vilties žvaigždelė. Netikėtai buvo aptiktas vienas seniūno užmirštas kontrolasistentas. Na, ir buvo kibta prie jo. Mat, žmogus lyg jau ir turis praktikos šioj srity. Visa cilė metų rašinėjęs į kilmės knygas veislinius veršelius ir apskritai fiksavęs savo leistruose pažymėtinuosius karvių padermės pergyvenimus, kaip pieningumo rekordus ir kt. Bet tas žmogelis griežtai nuo šio darbo atsisakė. Esą jis karviškumo reiškinių nedaug tepastebėjęs mūsų gyvenime. Daug daugiau pasitaiką visokių kiaulysčių. Dėl to esą tiksliau būsią šį darbą skirti ne jam, bet kokiam nors buvusiam „Maisto" bekonų specialistui, kuriam visokios kiaulystės turi būti daug arčiau prie širdies, kaip jam. Deja, nors

A. Rotulietis

Išblaškytųjų pėdsakais — per sugriuvusia Vokietija

(Tęsinys)

Kai užsieniečiai buvo paraginti į Flugplatz'o stovyklas ir nesutilpę, paliko gyventi erdviuose mieste turėtuose privat. butuose, tai vokiečiai pamėgino pavartoti nacių išmėginta prievartą — atimti papildomas maisto korteles, o policija pamėgino pasauvaliauti kratomis ir pan. Bet ir tai nieko nepadėjo, vėl grąžinama senoji padėtis.

Prieš kelias dienas čia buvo pagauta vieno restorano pagarsėjusi vokietė spekuliantė, ir kai ji atsidūrė prieš amerikiečių kariuomenės teismą, tai jos advokatas — vokietis pasirodė užsieniečių atžvilgiu gana drasus. Padaręs susirūpinusi veidą dėl savo teisiamosios tautietės likimo, pareiškė, kad vokiečiai visiškai nežinoję, kas tai yra speculiacija; to juos išmokė užsieniečiai.

Ak, vargšas advokatas! Kaip greit jis „pamiršo" tą visiškai netolimą praeitį!! O jeigu ir taip? Tai kas gi nusiautė visą Europą, palikdami tik griūvėsius, moralinio supuvimo, negirdėto sauvališkumo, smurto, šauniausio kyšininkavimo ir paleistuvavimo pavyzdžius? Ko negalėjo iš pavergtų gyventojų pagrobti, varė už savo erzacines prekes biauriausią spekuliaciją (muilo akmuo, žiebtuvėliai ir jiems akmenėliai ir kt.). Šio verslo nevengė patys aukščiausi karininkai ir žymiausi uniformuoti naciai. Parodė ir šauniausių vagysčių pavyzdžius. Naciai nesigėdino, net gyventojams skirto maisto produktus ir kt. būtiniausias prekes vogti, bet vogdavo ir tai kas būdavo kariuomenei skiriama (pav. benziną). Lietuviams gerai žinomi Lietuvoje naciai. — Kauno m. Gebietskommisaras gauleiteris Cramer, Kauno apskr. gebietskom. Lentz, Lietuvos gebietskommisaras W. Renteln ir daugelis kt. didelių ir mažų nacių darbai. Pav. tokie ponai, kaip Cramer ir Lentz, patys asmeniškai mėgindavo dalyvauti politinėse kratose ir suėmimuose, nes išvykdami, stengdavosi visa, kas geresnio susikrauti į savo mašinas; o po to, visa tai nenutrūkstama virtine plaukdavo į „kovojantį" Vaterlandą: žmonoms, dėdėms, tetoms ir kitiems tutiečiams.

O tie eiliniai kareiviai? Tie vargšai, ar mažai yra parodę sauvališkumo prieš privačių gyventojų turtą, gyvybę ir belaisvius?... Gal tas ponas advokatas visa tai ir norėtų nežinoti ar paskaityti, kad reikia skubiai užmiršti, bet mes, — visi, taip vadinami užsieniečiai, kurie jų tautiečių nepažabotos sauvalės esame aukomis, niekados nepamiršime, kaip kad mūsų senesnieji nėra pamiršę vokiečių kaiserio „žygdarbių" rytuose per D-ji pasaulinį karą. To kaiserio, kuris kaip ir fūreris buvo pasišovęs išlaisvinti Rusijos tautas iš caro tautų kalėjimų!...

Ak, ta istorija! Kas jos nežino ar nenori žinoti, yra vaikai!...

München'as. Tas neseniai buvęs išdidus meno, kultūros ir nacių judėjimo aukų centras. München'e yra palikę patys ryškiausi pėdsakai apie tai, kas atsitinka, kai sulaukiama po 12-tos penkių minučių! Didžiulės aikštės su sugriuvusiais praeities išdidžiais paminklais, lyg dangaus pasigailėjimo šaukiančiais, didžiulių pastatų griaučiais, kuriuose rudens saulė ir miesto dulkės yra radusios nuotaikingą žaismą. Lyg kaltinimui garsiosios München'o operos milžiniškos kolonos liūdys ilgiems laikams apie tai, kas atsitinka, kai pasišaunama sauvalei ir smurtui. Su kokiu ginklu kirsi, tokiu bus pačiam atsakyta!...

Vargšas Šilleris! Puikioje, didžiulėje aikštėje, praūžusios audros numestas nuo pėdiestalo, guli, lyg tik ką išsitiesęs pomirtiniam gyvenimui. I rankas įspraustas pluokštas eglišakių... Ar tikėjosi tas didysis Europos estetas ir menininkas sulaukti tokių liūdnų savo tautos dienų?

Nacių judėjimo aukų arkose yra buvusios tik kaladaitės, ant kurių buvo karstai taip šauniai nacių garbintų 1922 metų judėjimo aukų. Bet dabar šių buvusių gana eilinių vokiečių tautiečių palaikai yra perkelti į ten, kur jiems seniai priklausė — į kapus. Apdaužyta triumfo arka ir didžiulė aikštė byloja, kad iš čia buvo pradėti pirmieji Vokietijos sugriovimo ir žmonijos pavergimo žygiai.

Ilgai prieš šią triumfo arką sėdėjova. Aplinkui buvusių pastatų griaučiai, toliau per buvusių nacių aukų-arkas matyti buv. kunigaikščių rūmai ir kt. išlike pastatai. Taip mudviem su biciuliu mintimis beskraidant apie buvusią beprotišką kovą, prisiartina vienas apie 50 metų geležinkeliečio uniforma vyriškis, gerokai suvarges; įsiavęs vieną koją į batą, antrą į šliurę. Teiraujas, kur jis galėtų surasti dukters adresą, nes gatvė, kur ji gyvenus, sugriauta. Patariame kreiptis į policiją; kur gi daugiau nukreipsi. Paklaustas, iš kur atkeliaujas, atsako, kad tiesiog iš Dancigo. Jo veide spindi netolimos praeities tragedijos atspindžiai. Viena šalia sėdėjusi vokietė, išgirdus, kad atvyksta iš Dancigo, tuoj pašoksta, teiraujas. Bet klausimas lieka bet atsakymo. Jis nieko neatsakęs, atsitolina...

Ypač Izeris vertas pamatyti „Deutsches Muzeum" rajone. Čia Izeris padalytas į kelias šakas ir perjuostas tiltų tilteliu. Aplinkui daug medžių ir puikių pastatų. Šiose vietose Izeris gana romantiškas ir kupinas gamtos džiaugsmo, kurio gali rasti visais metų laikais.

O štai, lyg ir Izerio saloje garsusis „Deutsches Muzeum", ypač paskutiniais metais buvęs šaunia nacinės propagandos tvirtove. Gal ne bereikalo prie šalia esančio tilto gramozdiškas Bismarko paminklas be jokio prierašo. Mano draugas paaiškina, kad toki didi nacių pirmataka ir be parašo kiekvienas praeivis, ypač vokietys, turėjo pažinti. Taip ir mes Baltijos pakrančių pakeleiviai lengvai jį pažinome. Juk tai jis 100 % kaltas už šių dienų Vokietijos skaudžiąja tragediją!...

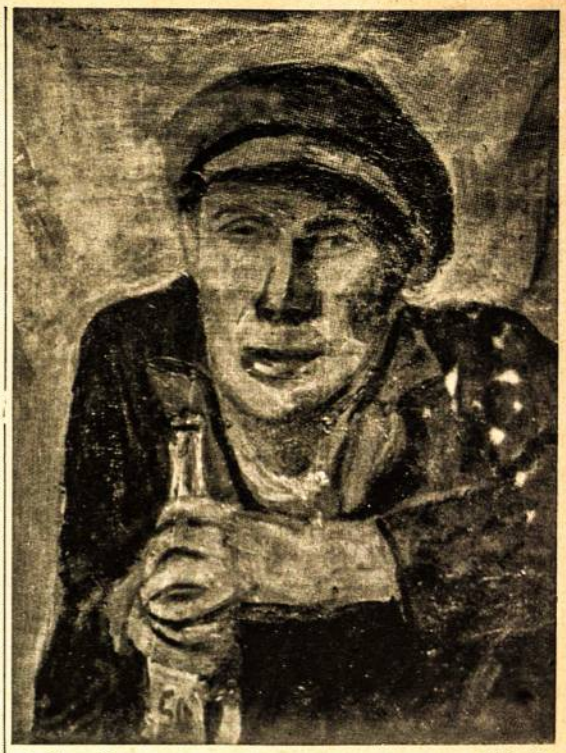

A. Samuolis Girtuoklis

Taigi, mes prie „Deutsches Muzeum". Didžiuliai gramozdiški, kūbiniai pastatai. Auksiniai arai ir vėliavų kotų miškas dar tebestovi ant jo stogų. Dabar šie pastatai skirti ne Europos mulkinimui ir nacių propagandos vietovei, bet labdaringosios UNRR'os įstaigoms. Čia randasi pereinamoji D. P. stovykla, užsieniečių teatras, kino ir kavinė su vakariniais pašokiais. Pulkus užsieniečių darbininkų džasas kiekvieną vakarą paivairina ir taip jau monotonišką užsieniečių darbininkų, buvusių Vokietijos vergų, gyvenimą. Beveik, visos Europos tautų darbo jaunimas dabar čia randa jaukią pasilinksminimo vietovę. Kavinės sienoje iškabintas „D.P. express" laikraštis, spec. užsieniečių redaguojamas. Užpildytas visos Europos kalbomis, porą skilčių radau ir lietuvių kalba: pranešimą apie München'o lietuvių sportininkus ir Brazdžionio eilėraštį. Ir kur šiandieną Brazdžionį, nesutiksi: visuose mūsų tremtiniu leidiniuose.

(Bus daugiau)

---

buvo daug stengtasi, nė vieno bekono specialisto surasti nepavyko.

Taip visur patyrę nepasisekimus, ponai žiburininkai Diogeno pavyzdžiu užsižiebė vidury dienos deglus ir išėjo ieškoti reikiamojo žmogaus. Nežinau, kiek ta ekspedicija truko, bet be pasekmių neliko — vienam plyšy jie užkropė betriūsiančią žmogystą. O ta žmogysta buvau aš. Apsėdo jie mane, lyg biesai nusidėjėlio vėlę, ir pradėjo nesugriaunamais argumentais įtikinėti, kad aš kaip tik ir privalas užlopyti aną jau minėta mūsų veiklos plyšį. Nenaudėli nelaiminga, sako, ko tu čia pūpsai savo plyšy ir driežas prieš saulę, ko rūgsti ir avizinis kisielius nieko neveikdamas, Pasižiūrėk tik, kaip visi veržiasi į darbą, norėdami prisidėti prie naudingos veiklos. Kitas, nepatekęs į kokį renkamąjį organą, net apsiverkia, kad jam atimta proga naudingai padirbėti bendrai gerovei, nors veiklūs pasišventėliai nedėkingos minios ne karta sutinkami, kaip sakoma, su akmenimis ir pagaliais, Žinoma, sako, taves niekur niekas nerinks. Reprezentuotis tu nemoki, o diplomatijoj neišmanai nė į kur parščelio uodega užsirietus. Kasdieniam darbe taip pat nepasižymėsi, nes net šluotos dorai į nagus paimti nemoki. Bet vis dėlto nesi paskutinis glušas ir avigalvis ir galėtum prie kokio naudingo darbo pritilpti. Ir, štai, mes ji ten siūlome. Imkis, jei nenori supelyti ir eiti į kapą be likusio ženklo, kad žmogumi buvęs. Atsimink, visi, kas šiandien su atkaklumu veržiasi į darbą, istorijos lapuose švies kaip lempa ir žiburys. Ar nenori, kad ir tavo vardas skaisčiai žibėtų istorijos puslapiuose šalia tokių vardų kaip... Čia jie man ėmė griauti eilę vardų kurie mane tiesiog apsvaigino tik pagalvojus, kaip žaviai išrodytų, kad šalia jų ir mano kuklus vardas įbrauktas būtų.

Šitos, mano galva, vis dėlto doros garbėtroškos pagautas, aš ir neišgalėjau jų įkalbinėjimams spirtis. Juo labiau, kad vienas mano įkalbinėtojų, jausmo pagautas, asketišku veidu ir svyruodamas lyg Lietuvos ežerų nendrelė, pratrūko ikvėptais poeto žodžiais: „O, broli, kol jaunas sėk pasėlio grūdą... O jeigu pailsi sunkiam darbe savo, žvilgterk į darbą jaunų draugų tavo..." ir t. t.

Taip ir buvau pakinkytas į št naudingo darbo vežimėlį. Pradžiai ryžausi aprašyti monografiniu būdu vieną man gerai pažįstamą kertelę su visu joje vykstančiu gyvenimu. Tiesa, tai labai kuklus užsimojimas, bet kai ėmiausi galvot apimti visoj platumoj šiandienini mūsų gyvenimą, tai pasirodė, kad jis tokios sudėtingos organizacijos, jog reikalingi atskiri tyrinėjimai, kurie vieni galės tikrą viso ko vaizdą duoti. O kadangi tie tyrimai pareikalaus bent dviejų kartų darbo, tai aš apsiriboju uždaviniu parinkti tiems tyrimams duomenų. Štai, kaip mano jau surinktieji duomenys išrodo.

Kambariografija

Šios dienos mūsų istorija vyksta labai idomiam fone, todėl tariu būsiant pravartu ji kiek pavaizduoti. Štai jis. Keturi kampai, du langai. vienerios durys, plotas - 36 kv. mtr. Ši teritorija okupuota 4 - rių sajunginių šeimų ir, pagal laiko dvasią, suskirstyta į keturias zonas. Vos metes aki, tuojau matai, kad čia susitelkusi kultūringa publika. Pačioj gerojoj vietoj, tarpulangėj, raišteliu už kojos pasietas kabo žadintuvas. Tiesa, pakabą karo audra jau nupūtė, bet ir už kojos kabėdamas, jis rūpestingai rodo rodo laiką ir kas rytas žadina mūsų tautiečius iš miego, simboliškai primindamas, kad mes turime budėti savo reikalų sargyboje, o kartu ir liudydamas, kad mes nepriklausome prie tų laukinių tautų, kurios laiką nustato matuodamos žingsniu savo šešėlį, todėl ir esame pribrende savarankiškam gyvenimui. Šalia kabo ir kitas moderniškosios civilizacijos šedevras-termometras. Tiesa, jo gyvsidabrio burbuolytė nudaužta, bet jis ir kabo ne temperatūrai rodyti. Jo savininkas yra linkęs į filosofiją ir šis sudūžęs civilizacijos pabūklas jam yra akivaizdus liūdininkas, jog nieko pasauly nėr amžino. Pagaliau pasieny, iš dubenų ir lėkščių vietuvės, kyso kotas ir trečio kultūros liūdininko šluojamojo šepečio. Pats šepetys istatytas į vakarienės sriubos likučius kad atmirktų ir taip nedraskytų šluojamojo parketo. Matyt, kad šie žmonės linkę gyventi iššluotam kambary.

Apsižvalgę po ši kambarį galim prieiti išvados, kad šie žmonės per didelio vargo dar nemato, nes visokio gero čia gana gausu. Jau vieni po valgio ant stalo like gausūs trupiniai iškalbingai liudija, kad šių mūsų tautiečių kasdien gana gausiai priimama į gurklį kolorijų ir kad jie nemato reikalo rankioti nubyrancius trupinėlius. Juos geraširdiškai jie palieka musėmsjuk tai taip pat Dievo sutvėrimai, ir badu juos dvasinti nedera. Kartu su tais trupiniais tą patį liudija po stalu tarp svogūnų kraitelės ir šiūkšlinės dubenų pūpsančios avies jaknos.

Kambary esančios spintos ne tik viduj viso ko prigrūstos, bet ir iš viršaus apkrautos. Vieną jų kambario gyventojai, dideli Alpių garbintojai, pramanė Schreckhorn. Kiek smarkiau durimis sutrenkus, su nuo šio „Schreckhorn" su užėsiu virsta lavina-į anklodes suvyniotas išnarstytas dviratis ir iš kiauro maršo duonos sausainių karčetės. Prie antros sienos stovi Jungfrau, šonais dekoruota visų vaivorykštės spalvų suknelėmis ir kitokiu moteriišku apdaru, kas, tur būt, privalo priminti spalvingas Alpių pievas, o viršuje vainikuota neliestinio baltumo miltų maišeliu. Šį alpinį jausmą dar sustiprina iš tos „Jungfrau" sklindas tikrai iš Alpių čia atklydusio „Romadurkėse" kvapas, kurio pikantiškumui apibūdinti šiaurietis trūksta žodžių ir savo įspūdį aptaria svetimais žodžiais „frische vozduch".

Jeigu rūpestingas tyrinėtojas teiksis dirsteleti po lovomis, tai jo tyrinėjimo kruopštumas bus gausiai atlygintas, nes jis ten ras ne tuščią erdvę, bet dulkėtoj ramybėj ir taikoj ten prisiglaudusias malkų atsargas, visokio amžiaus batus, bulvių ir svogūnų kraiteles, keptuves ir dar daug kitų gerų daiktų, kurie guodžia žmogaus širdį.

Turi šis kambarys ir istorinių palikimų. Gyvename tautų kraustymosi amžių, ir per šią teritoriją jų perejo jau taip pat nemaža, palikdamos savo pėdsakus ir rašytinius paminklus. Tiesiai prieš duris tvirta ranka įbrėžta „Vive la France", o apacioje posmas iš dainelės „Monsieur Hitler, vous etes perdu". Kitoje sienoje vėl įrašas „Živjo maršal Tito", bet tas parašas kažkam nepatikęs — „Maršal Tito" išbraukta ir viršuje įrašyta „Karalius Petras", o apačioje kažkoks lietuvis dar pridėjo: „Nepažįstu pono šito". Šalia dar parašyta „Da zdrastvuet . . . ", bet kam tas linkėjimas skirtas nežinia, nes toj vietoj tinkas nubyrėjęs. Gi virsuj visų šių literatūrinių prasmatnybių įrašyta labai ryški Mussolinio atestacija: „Mussolini est grand cochon".

(Bus daugiau)

J. Vanagas

Daugiau viešumos

Skundziamasi, kad mūsų žmonės prikalba būtų ir nebūtų dalykų, ypac apie mūsų pačių pasirinktus tokius ar kitokius vadovaujancius asmenis. Bet, atrodo, iki šiol mazokai tekeliamos viešumon tas kalbas skatinancios priezastys ir lyg vengiama siūlyti aiškių priemonių su tomis kalbomis kovoti.

Ar visuomet kalbos apie mūsų „išrinktųjų" veiklą yra iš pirsto islauztos? Ne visuomet. Juk, pvz., zinome, kad iš X kolonijos vadovybės pakliuvo į „šaltąją" už nelegalią prekybą, kad Y kolonijos aukštas pareigūnas, kalbėdamas iš viešos tribūnos apie prekybos moralę, pavadino spekuliaciją „Dievo palaima". Teisybė, dziugu, kad tokie ir panašūs faktai iki šiol mūsų kolonių gyvenime tėra reti, bet ir jų pakanka kalboms be galo ir krašto sukelti, jų aidas pasklinda po visą išeiviją.

Bet kalbos sklinda ne vien dėl šitokių faktų ir ne vien dėl blogos valios. Per daug žmonės prikalba ir dėl to, kad maža težino apie tai, kas mūsų komitetų, valdybų ar pavienių vadovaujančiųjų asmenų dirbama, apie to darbo sąlygas ir t. t. Ar visose kolonijose reguliariai susirenkama viešai reikalų aptarti, ar visur mūsų vadovybės leidzia viešai pasvarstyti esamas kolonijose negeroves, kurių kartais jos pačios nemato, o kartais nenori matyti? Atsakymas tėra vienas. Ne visur.

Kai kur vadovai sąmoningai lyg kinų siena atsiskiria nuo tų, kurie juos pries trumpą laiką priekin išstūmė: jie ne tik nesirūpina patys informuoti visuomenę apie savo veiklą, bet baisiai piktinasi, jei kas ta veikla interesuojasi. Kame berasi geresnės dirvos visokioms kalboms, kaip šitokiose aplinkybėse!

Taigi visų pirma: daugiau viešumos! Nebijokime viešai į akis sakomos teisybės ar neteisybės, nebijokime viešos kritikos ir neužsigaukime dėl jos, nemanykime, kad mes neklaidingi. Bukime tikri demokratai! Laikykime tamprius ryšius su sava visuomene, nebijokime jos! Dažnai sueikime savo kasdieninių reikalų aptarti!

Ne visos kolonijos turi tinkamas patalpas didesniems susirinkimams, bet jei negalima visiems kartu susirinkti, tai sueikime rajonais, namais. Neabejotina, kad reguliariai viešai savo reikalus aptarus, didelės dalies plintančių kalbų nebus. Dėl nežinojimo nebebus kalbama, beliks piktos valios žmonės. Su jais tenka kitomis priemonėmis kovoti, juos reikia prievarta sudrausti.

Cia mums turi padėti greitas, nešališkas ir griežtas teismas. Nežinia, ar visos kolonijos turi teismus, bet ne visur ir esantieji teismai yra pakankamai gyvenimiski. Mums reikia gera prasme liaudies teismų, kurie ne tiek senų įstatymų paragrafais, kiek realaus gyvenimo reikalais vadovautųsi. Mūsų teismai neturėtų pamirsti ir nesamų baudziamuose įstatymuose bausmių, pvz., viešo papeikimo, boikoto trumpesnį ar ilgesnį laiką. Visi teismų nutarimai turėtų būti skelbiami ta pacia tvarka, kaip ir kiti vieši skelbimai.

Aisku, savų teismų galią mes visi, kurie nesame visuomenės ardytojai, turime ne tik jausti, bet ir padėti ją visomis priemonėmis vykdyti.

Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo pereitų metų darbai

Rašo kun. dr. Končius

Tikiu, kad visuomenei bus idomus ir svarbus pranešimas, ką Bendras Amerikos Lietuvių Salpos Fondas yra nuveikęs per pereitus fiskalius metus.

Cia duodu sutraukta apžvalgą.

1. Nuo karo nukentėjusiems lietuviams Europoje ir mokyklą einančiam jaunimui išleista pinigais 324.000 dolerių.

2. Drabužių ir avalynės per tą laiką surinkta per 300.000 svarų. Į Lietuvą pasiųsta per 80.000 svarų drabužių ir apie 20.000 dolerių vertės medikamentų; į Italiją — 25.000 svarų drabužių, į Prancuziją — 25.000 svarų, į Vokietijos ir Austrijos karo okupuotas sritis 110.000 svarų. Dabar sandelyje rengiamasi išsiųsti per 60.000 svarų drabužių lietuviams militarinėse srityse. Greitu laiku bus nuiųsta 20.000 svarų Danijon, kur yra apie 2.000 lietuvių.

3. Lietuviams teikiama pašalpa šiose šalyse: Lietuvoje, Svedijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Portugalijoje, Ispanijoje, Sveicarijoje, Karo srityse, Vokietijoje, Austrijoje ir Pietų Amerikoje.

Lietuviams karo okupacijos srityse medikamentų ir medikalių irankių įgyta už 40.000 dolerių.

4. Kiekvienoje šalyje yra suorganizuoti Salpos Komitetai. Jie mums kas mėnesi prisiuncia pranešimus ir apyskaitas, kas ir kiek gauna pašalpos. Pašalpos persiuntimas ir susirašinėjimas eina sklandžiai, nes mes gauname federalinės valdzios pagalbą ir esame Amerikos valdzios žinioje ir kontrolėje.

Čia turiu pasakyti, kad iš Lietuvos negavome jokios žinios, ar mūsų pasiųstoji pereitų metų kovo mėn. pašalpa Lietuvoje gauta ir ar ji bešališkai išdalinta, kaip mūsų buvo nurodyta. Norėjome pasiųsti į Lietuvą igaliotini, kuris ten atstovautų mūsų šalpos reikalus, bet Sovietų konsulas New Yorke griežtai atsisako išduoti leidimą įvažiuoti į Lietuvą.

46 lietuviai paaukojo savo gyvybes

Spalio 13 d. Brooklyno vyskupijos laikraštis „The Tablet" paskelbė, kad Brooklyno vyskupijoje iš lietuvių parapijų į kariuomenę (armijon, laivynan) buvo išėję 1.783 jaunuoliai, kurie 46 atidavė savo gyvybes.

Apreiškimo parapija davė 740 karių, Angelų karalienės — 400, Maspetho V. J. Atsimainymo — 393 ir šv. Jurgio parapija 250.

Zuvusių skaicius taip dalinasi: Apreiškimo par. — 22, šv. Jurgio par. — 9, Angelų Karalienės — 8, V. J. Atsimainymo 7.

Vokietijos skolos

Karui baigiantis, Vokietijos skolos sieke 400 miliardų markių. Vokietijos karo nuostoliai skaičiuojami apie 200 miliardų markių, o reparacijų išmokėti teks apie 100 miliardų. Tad bendra suma siekia 700 miliardų markių. Ligi karo Vokietijos skolos sieke apie 40 miliardų markių.

Iš Kinijos

Rusija ir Kinija susitarė, kad sausio 3 d. yra paskutinis terminas atitraukti rusų daliniams iš Mandžiurijos. Kinų vyriausybės užsienių reikalų ministeris pareiškė, kad tautinė kinų vyriausybė Kinijos komunistų pasiūlymo palikti nepriklausomą komunistų armiją ir paskirti šiaurės provincijose komunistų gubernatorius negalinti priimti. Vyriausybė esanti pasiryžusi su komunistais tartis dėl jų dalyvavimo vyriausybėje, ligi bus sušauktas parlamentas.

Pasikalbėjimas su Göringu

„Associated Press" atstovas H. Göringo gynėjui dr. O. Strahmeriui įteikė klausimų lapą, kuri šis perdavė savo ginamajam. Strahmeris Göringo atsakymą užrašė raštu ir žurnalistui įteikė. Šiame savo „rašytiniame pasikalbėjime" Göringas tarp kita ko pareiškė: „Kaip atstovas Hitlerio įvestos valdymo sistemos, esu pasiruošęs būti tarptautinio tribunolo nuteistas. Aš laikau neteisingu dalyku, kad aukšti Vokietijos pareigūnai dabar nori išsisukti, kad jie niekad tikri naciai nebuvę. Nuo 1942 m., Himleriui ir Bormanui vis daugiau į valdžią įvedant radikalų, aš atsidūriau užpakaly. Ne todėl, kad aš susiginčijau su Hitleriu, bet tik todėl, kad netekau tos vietos, ant kurios aš laikiausi ankščiau. Aš pilnai ir neribotai pasitikiu aukštojo tribunolo nariais. Pirmininkas reikalą tvarko pavyzdingiausiu būdu ir rodo, kad jis yra aukščiau visų partijų. Bet tai nepakeičia dalyko, kad teismas yra vienašališkas, nes jis susideda iš nugalėtojų. Iš tikrai tarptautinio tribunolo aš laukčiau, kad jame būtų atstovai taip pat ir neutraliųjų bei nugalėtųjų kraštų. Tai būtų teisingiau. Bet kai teismas šioj plotmėj atsistoja, aš nusilenkiu jo sprendimui.

Yra daug liudininkų, kad aš niekad puolamojo karo nenorėjau ir viską dariau jam išvengti. Mes visi mokykloje mokėmės seną lotynų posaki: „Kas nori taikos, turi karui ruoštis". Ir prezidentas Trumanas tvirtina, kad J. A. V. turi būti kariškai stiprios."

Į klausimą, ar jo gyvi galvos linkčiojimai kai kuriais bylos svarstymo tarpais yra įrodomosios medžiagos tikrumo pripažinimas, Göringas atsakė: „Kai aš linkčioju, aišku, tai reiškia, kad tuo atveju įrodomoji medžiaga ir tvirtinimas sutinka. Aš, pvz., neneigiu dirbęs ginklavimosi srity, bet neigiu, kad aš rengiau užpuolimo karą. Aš tik ginklavau, nes buvau isitikinęs, kad tauta tik tuomet stipri, kai ji turi stiprią ginklo jėgą."

Į klausimą, ar jis fūrerio principo ir dabar laikytųsi, jei jis galėtu šiandien pradėti nuo pradžios, Göringas atsakė: „Kai ką aš keisčiau. Vis dėlto tikiu, kad fūrerio principas ir nacionalsocializmas Vokietijai buvo vienintelis sprendimas." Apie filmą iš koncentracijos stoyklos Göringas pareiškė: „Kaip ir kiekvienas, aš buvau priblokštas. Tiesa, kad aš tokias stovyklas įvedžiau, bet visai kitam tikslui. Aš norėjau politiškai atkakliius perauklėti ir ligi jų prisidėjimo prie nacionalsocializmo juos priežiūroj laikyti. Nuo 1934 m. vadovavimą perėmė Himleris ir viską laikė kuo toliausia nuo mūsų akių."

Apie savo priešžydišką politiką paklaustas, pareiškė: „Aš nepritariu Vokietijoje panaudoto antisemitizmo būdams ir mastui. Aš nebuvau nuomonės, kad iš žydų viską reikia atimti. Kiek galėjau, aš stengiausi žiaurią neteisybe sulaikyti. Aš noriu paminėti tik Leono Bleck pavyzdi." (Valstybės operos orkestro vedėjas L. Bleck Göringo tol buvo toj vietoj laikomas, kol jis nusprendė išvykti į Švediją).

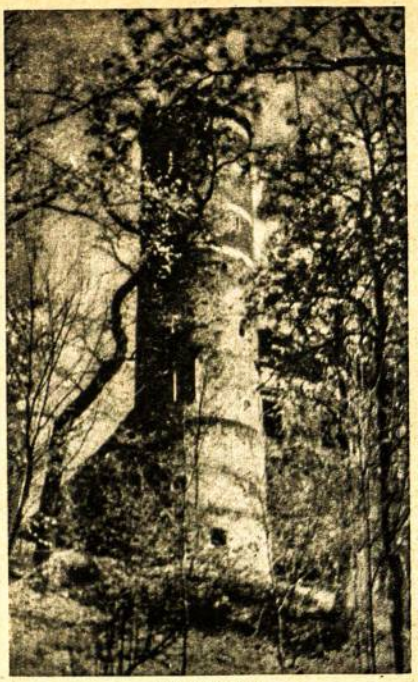

Raudonės pilis

Pagėgių Donelaičio progimnazija

MIRUSIEJI LIETUVIAI

L. ir K. VENCIAI

S. m. lapkricio 19 d., keldamiesi keltu per Vezeri, tragiškai žuvo dr. Ksaveras Vencius su žmona Liza Venciuviene-Raubaite.

A. a. Ksaveras Vencius gimė 1905 m. Marijampolės apskrityje ūkininko šeimoje.

1928 m. velionis baigė Kauno „Ausros" gimnaziją, o 1933 metais — Vitauto Didziojo Universiteto Medicinos Fakultetą Kaune. Vokiečių okupacijos metu velionis dirbo Kauno universiteto ausų, gerklės ir nosies ligų klinikoje vedėju. Tuo pat metu jis ėjo prof. Zubkaus vyr. asistento pareigas.

Patekęs Vokietijon, dr. Vencius dirba savo specialybės darbą Lemgo miestelyje. Atėjus anglams, velionis organizuoja Lietuvių S-gos skyrius Lemge ir Dedmolde. Detmolde kurį laiką dr. Vencius eina Lietuvių S-gos Centrinio Skyriaus anglų sriciai pirmininko pareigas.

Pasitraukes atokiau nuo organizacinio darbo, dr. Vencius dirbo ivairiose lietuvių gyvenamose vietovėse anglų srityje. Paskutiniu metu velionis buvo pradejęs reguliariai kiekvieną pirmadieni lankyti „Vyties" stovyklos Uchtėje nosies, ausų ir gerklės ligonis. Paskutinį kartą dr. Vencius aplankė „Vyties" stovyklą Uchtėje š. m. lapkričio m. 19 d., o iš čia vykdamas namo žuvo.

Iki šios dienos dar negauta žinių, kad velionies lavonas būtų surastas.

Dr. Vencius buvo žinomas ne tik kaip geras savo srities specialistas, bet kaip didelis visuomeninkas ir kovotojas už lietuviškus reikalus.

Gyvenimo dziaugsmuose ir nelaimėse lydėjusi velionį jo žmona Liza Venciuvienė-Raubaitė buvo baigusi Kauno „Ausros" gimnaziją ir Gailestingųjų Seserų Kursus. Kurį laiką dirbusi savo specialybėje, vėliau atvyksta Vokietijon kartu su savo vyru ir būna jam nuolatine palydove iki savo ir jo mirties.

A. a. Liza Venciuvienė š. m. lapkričio 22 d. palaidota Bad-Rehburgo kapinėse. Velionę atsisveikinti buvo susirinkę artimieji draugai, pažistami ir nuliūdusių „Vyties" stovyklos Uchtėje gyventojų būrys.

Augsburge gyvenantieji velionies draugai ir pažįstami š. m. gruodžio mėn. 15 d. 8 val. jo brangiam atminimui Hochfeldo stovyklos baznycioje ruošia gedulingas pamaldas.

A. Arm.

Iš kaimynų spaudos

LATVIŲ CENTRINĖ TARYBA

Š. m. lapkričio 18—21 dienomis Hidense prie Detmoldo — kaip raso Augsburge leidziamas latvių laikrastis „Latviu Domas" — buvo susirinkusi pirmą kartą šiuo metu Vokietijoje gyvenančių latvių Centrinė Taryba. Pirmąji iškilmingą posedį lapkricio 18 d. atidarė iki siol buvusio Latvių Centrinio Komiteto pirmininkas prof. Dr. K. Kundzinš. Toliau buvo isklausyta iki šiol komiteto nuveiktų darbų apyskaita. Komitetas pirmoje eileje rūpinosi latvių emigrantų ir buvusių latvių karių, dabar internuotų ivairiose sąjungininkų stovyklose, registracija. Surinktos tikslios žinios apie anglų srityje esančius internuotus latvių karius ir gauti apytikriai daviniai iš amerikiečių ir prancūzų valdomų sricių. Kitas komiteto rūpestis buvo švietimo reikalai, mokyklų steigimas bei švietimo darbuotojų registracija. Ir šioje srityje, nebojant ivairių kliūčių, komitetui pasisekė nemaža padaryti. Pradėti paruošiamieji darbai akademiniams kursams steigti, suorganizuotas latvių kultūros fondas, pradėta registruoti ir rinkti ivairiais keliais į Vokietiją patekęs Latvijos valstybinis bei visuomeninis turtas, brangenybės ir muziejinės bei meninės vertybės. Finansų ir ūkio srityje daugiausia buvo dirbama renkant lėšas.

Į tarybos prezidiumą išrinkti: pirmininku — Alfredas Valdmanis ir nariais — Janis Lavenieks ir Andriejus Punks. Taip pat perrinktas ir Centrinis Latvių Komitetas, kuris toliau lieka kaip Centrinės Latvių Tarybos vykdomasis organas. Pirmininku perrinktas prof. Dr. K. Kundzinš, o nariais išrinkti: prof. A. Svabe ir prof. Fr. Gulbis, kurių pirmasis vadovaus juridiniam ir administraciniam Centro Komiteto skyriui, o antrasis rūpinsis švietimo ir kultūros reikalais. Kitų skyrių vedėjais išrinkti: finansų ir ūkio — Janis Bogens, darbo ir socialinių reikalų — J. Valkmis, revizijos komisijos pirmininku — archit. Ed. Grosbergs.

Iškeldinama 6½ milijono vokiečių

Išvežimas vokiečių iš Lenkijos, Čekoslovakijos, Austrijos ir Vengrijos pagal santarvininkų nustatytą planą jau prasidėjo. Per artimiausius 8 mėnesius jis turi būti ivykdytas. Viso bus repatrijuota 6½ milijono vokiečių, kurių 3½ milijono iš Lenkijos. Jų dalis bus gabenama į Sovietų okupacinę zoną (2 milijonai) ir dalis į britų zoną (1½ milijono), 1¾ milijono iš Čekoslovakijos ir ½ milijono iš Vengrijos bus išvežta į amerikiečių zoną ir 150.000 iš Austrijos — į prancūzų zoną. Prahoje jau paruošti traukiniai transportui. Repatriantai vokiečiai pasiima savo drabužius, virtuvės reikmenis, darbo įrankius, brangenybes ir pinigus. Pranešimu iš Varšuvos, pirmieji repatriantai iš Dancigo jau išvyko.

Sportas

Red. V. Gerulaitis

Lietuvių pergalė Blombergo šachmatų turnyre

Laiškas iš Blombergo

Lapkričio mėn. 10 d. Blomberge latviai suruošė įdomų šachmatų turnyrą, kuriame dalyvavo geriausieji latvių ir lietuvių šachmatininkai, šiuo metu gyvenę Vokietijoje.

Latviams atstovavo iš Nürnbergo atvykęs senas latvių internacionalas L. Endzelinis, gynęs Latvijos spalvas šiose pasaulinėse olimpiadose: 1933 m. Folkestone (Anglijoj), 1935 m. Varšuvoj, 1936 m. Münchene, 1937 m. Stockholme ir 1939 m. Buenos Aires; iš Liubeko atvykęs Jurševskis su Lidacu, iš Augsburgo — Kruminš ir blombergietis Darzenieks, — visi žinomi Rygos šachmatų klasės atstovai.

Iš lietuvių dalyvavo trys meisteriu klasės šachmatininkai: vietoje gyvenęs K. Skėma ir dilingeniečiai Arlauskas su Tautvaiša.

Turnyrą atidarė vietos komendantas (anglas). Žaidejai kiekvienas su kiekvienu lošė po dvi partijas (mac-turnyro sistema).

Pirmoje turnyro puošėje dėl pirmavimo varžėsi Arlauskas su Endzeliniu, kai tuo tarpu Skėma su Tautvaiša po nesėkmingos pradžios smarkiai atsiliko. Po įtemptos kovos pirmavimą paveržė Arlauskas su 6 t. (iš 7 galimų). Jam ant kulnų gulė Endzelinis su 5½ t., toliau sekė Tautvaiša su 4 t., Kruminš ir Jurševskis — su 3½ t., ir t.f.

Antroje turnyro puošėje dar labiau išryškėjo lietuvių pranašumas: iie išlošinėjo partiją po partijos. Arlauskas, neišleidęs pirmavimo iš savo rankų, laimėjo I-ąją vietą su 10½ t. (iš 14 galimų). Tautvaiša, gerai pravedęs antrąją turnyro pusę (6 t.), užėmė II-ąją vietą su 10 t.; Endzelinis po pralošimų Tautvaišai ir Arlauskui atkrito į II-ąją vietą su 9 t. Rungtynių gale, atgavęs formą, Skėma atkopė net IV-ton vieton su 7 t. Toliau sekė 4 latviai: V v. — Kruminš su 6½ t. VI—VII v. — Darzenieks ir Jurševskis po 5 t. ir VIII v. — Lidacis su 3 t.

Turnyrą uždarydamas, komendantas (anglas) pasveikino lietuvius su gražia pergale, įteikdamas nugalėtojams meniškai papuoštus diplomus, o latvių komiteto pirmininkas išdalino dovanas.

Be to, dar lapkr. 21—22 d. Arlauskas su Tautvaiša davė simultanus vietos šachmatininkams. Ir vienas, ir antras baigė pasekme 10:0.

Vietos lietuviai sportininkai su komiteto pirmininku p. Matulioniu priekyje yra suorganizavę veiklų šachmatininkų būrelį. Neseniai jų k-da suplėkė anglų igulos Detmolde komandą. Šiuos rungtynės buvo plačiai aprašytos anglų spaudoj, kuri labai išgyrė lietuvių šachmatininkus, o Skėmą pavadino net pasaulinio masto meisteriu.

AUGSBURGO SPORTININKAI „MIRTIES PATALE"

Baltijos tautų sporto olimpiados užbaigtuvės ir sportinės veiklos „laidotuvės" buvo atšvęstos prie vieno ir to pačio stalo. Nuo šios datos niekas daugiau negirdėjo apie futbolo, krepsinio, stalo teniso rungtynes, išskyrus šachmatus.

Atrodo, kad mums tai yra visai svetima, bai lyg naujas grūdas netinkamoj dirvoj. Kur paslaptis?

Argi olimpiada tai narkozas, nuo kurio visi sportininkai sustingo-užmigo? Ir argi tie „nuodai" galėjo būti tokie stiprūs, kad dar iki šiai dienai mūsų sportininkai neatbudo.

Gal asmenys, kuriems sportinio gyvenimo tvarkymas buvo patikėtas, per mažai rūpestingumo rodė?

O gal ir pats komitetas šių asmenų sumanymus nedaug paremdavo?

O galų gale gal patys sportininkai per trumpą laiką tiek ištižo, kad su jais niekur jau negalima pasirodyti?

Tai klausimai, kurie kiekvienam sportinio gyvenimo stebėtojui krinta akin.

Kiek mūsų sportinio gyvenimo pažinimas leidžia suprasti, atrodo, kad sporto šventės, kaip tiktai priešingai, kelia kovos dvasią, didina ryžtingumą naujiems laimėjimams. Taigi čia ieškoti šios ligos simptomų nėra reikalo.

Nejuciomis prieinam prie sporto vadų. O jų turėjom net du. Iš jų pirmasis tik dalį jam statytų reikalavimų įtevykdė; gi antrasis įtempė visa našta ant savo pečių. Yra sakoma, kad arklys su keturiomis kojomis suklumpa. Klupo ir pastarasis, nesulaukęs jokios paramos. Šie suklupimai ir sudarė spragą, pro kurią pralindo visi mūsų laukties laimėjimai; tai aiškiai galėjo matyti ir buvęs komitetas. Tačiau jis nerado reikalo ar nenorėjo šios spragos užsklęsti.

Dabar visi sportininkai nekantraudami laukia naujo komiteto darbų, žinoma, pirmoj eilėj prielankumo sportininkams. Gal šiam komitetui pavyks sporto gyvenimą gražinti vėl į normalias vėžes. Pačių sportininkų kaltinti čia netenka, nes gyvenimo praktika yra parodžiusi, kad aktyvūs sportininkai tuo pačiu metu negali būti jokie organizatoriai. Jiems bus padarytas priekaištas tada, kada jų „organizacija" bus bloga sporto aikštėje ir pačiu rungtynių metu.

Paieškojimai

97. Loda Kazys, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško žmonos Lodienės-Bernatonytės Pranciškos.
98. Zilinskas Vytautas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško Kauno Algirdo ir Gyžo Antano.
99. Juškevicius Juozas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško Prano, Kazio ir Jono Juškevičių ir sesers Stasės Juškevičiūtės.
100. Lindė Vincas, gyv. Memmingen Fliegerhorst, lietuvių stovykla, iesko brolių Stasio, Alfonso, Vytauto ir kitų pažistamų.
101. Sėrelis Antanas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško Vytauto ir Juozo Zanesenkų ir inž. Jono Grigaliūno.
102. Mycius Nikodemas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško žmonos Barboros Mycienės-Zaborskytės ir Dauginių Kazio ir Juozapatos.
103. Čiurlionio Ansamblio vadovas Mikulskis Alfonsas prašo atsiliepti buv. ansamblio dalyvius-Kriukį Joną, Pakštą Balį, Brazdeikį ir kitus dalyvius. Pranešti-Tübingen, Lietuvių Komitetas.
104. Jankauskas Juozas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško brolių Jankauskų Jono gim. 1926 m. ir Vlado gim. 1924 m. ir Januli Alfonsą.
105. Viktoras ir Eduardas Kogeliai, gyv. Traunstein, Oberbayern, lietuvių Komitetas, ieško savo tėvų Leono ir Zofijos Kogelių, gyv. Raseiniuose.
106. K-Z kalinys Kapočius Viktoras, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, ieško brolio Juozo Kapočiaus buv. Vilniaus poligrafijos „Vaizdas" įmonės savininku.
107. Bernotas Aleksandras iš Alytaus, gyv. Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, ieško sesers Onos Bernotaitės-Pakalnienės iš Kauno ir Kanclerio Antano iš Alytaus.
108. Aleknavicius Kostas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, prašo atsiliepti giminės ir pažistamus.
109. Gaižutis Jeronimas, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, iesko vilniečių Pivoriuno Juozo ir Pauliukeno Kosto iš Svencionių apsk.
110. Zofija Vaitkeviciūtė-Kryzevičienė, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, iesko Valerijos Jaškauskaitės ir Janinos Vaitkeviciūtės-Petrulienes, gyv. Plungeje.
111. B. Makaitis-Makauskas, gyv. Freiburg i/Br., Kartenstr. 21, iesko med. gydytojų A. Makausko ir jo žmonos Makauskienes-Vesputaitės.
112. Norkutė-Miklienė Elena, gyv. Memmingen, Fliegerhorst, lietuvių stovykla, iesko Gaudėsių Velovo ir Marijos, gyv. Silaleje, Mintautų Broniaus ir Petres, gyv. Erzvilke, Cingų Jono ir Aldonos, gyv. Betygaloje, Mintauto Fabijono, gyv. Zarasuose, Kateliū Vinco ir Angelės, gyv. Dotnuvoje, Gineičių Romo ir Jadvygos, gyv. Telšiuose.
113. Geležiūnienė Julija, gyv. Regensburg, Ganghofer-Siedlung, Kurt-Neubauerstraße 7, iesko vyro Geležiūno Vlado su dviem sūnumis ir motinos Rigertienės Agatos, gyv. Kybartuose.
114. Sparvelienė Antanina, gyv. Amberg, Kaiser-Wilhelm-Kaserne, ieško dukters Sparvelytės Onos, gyv. Bunzlau/Niederschlesien.
115. Mackevičius Pranas, Kauno pastininkas, gyv. Langenau, Kreis Ulm, Bismarckstr. 40, iesko Mackevičių Jono ir Kazio, Mackeviciūtės-Kazlauskienės Onos, Umbrazo Kosto, pulk. Svedo Jono, Zundės Prano, Sivochaitės Reginos, visi iš Kauno, ir Civinskienės Zosės iš Vilniaus.
116. Sulaitis Vladas, gyv. Gunzenhausen, Bayern, Ansbacherstr. 32, ieško seserų Sulaitytės Augustinos-Anastazijos, ir Sulaitytės Juozapos-Antaninos.
117. Monkevičius Liudas, gyv. Kresborn, lietuvių stovykla, ieško žmonos Janinos, dukters Renės-6 metų, sūnų Romano-3 m. ir Liūdo-1 metų, tėvų ir brolių, Antanavičiaus Antano, Bygalo Broniaus ir kitų pažistamų.
118. Palsys Jonas, gyv. Hamburg-Bergerdorf, Lager in Wentorf, prašo atsiliepti gimines ir pažistamus.
119. Norkūnas Benediktas, gyvenąs Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, ieško Kaukariaus Česlovo, gyv. Fuldoje, Pranaitytės Antaninos ir kitų pažistamų.
120. Laukys Jonas su šeima, gyv. Kempten, Salzstraße 17, ieško Piršteliu-Norberto, Motiejaus ir Romualdo.
121. Bukelskis Albinas, gyv. Würzburg Zell, Nord-Kaserne, lietuvių stovykla, ieško žmonos Veronikos Bukelskienės-Siniauskaitės iš Dusetų, gyv. Drezdene.
122. Urniežiai Kazys ir Elena, gyv. Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, ieško Karpavičiaus Broniaus su šeima, gyv. Kaune, Vytauto prosp. 30.
123. Karpalavičius Stasys, gyvenąs Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, ieško Mickūnaitės Janinos, buv. Leipzige, ir Karpalavičienės Anelės su šeima, gyv. Kazlų Rūdoje.
124. Petras Grigula iš Telšių apskr. Tverų miesto, gyv. Augsburg-Haunstetten, lietuvių stovykla, ieško žmonos Grigulienės Adolfinos su vaikais.
125. Mykolas Burokas ir Kostas Jurkevičius, gyv. Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, ieško Prašmunto Antano, Jurkevičiaus Benedikto (abu pradžios mokyklos mokytojai), giminių ir kitų pažistamų.
126. Gogelis Kazys iš Ukmergės apskr., gyv. Augsburg-Hochfeld, lietuvių stovykla, iesko brolio Gogelio Vytauto, giminių ir pažistamų.
127. Adomavicius Kazys, gyvenąs Meerbeck b. Stadthagen (Hannover), iesko sūnaus Adomaičio Povilo iš Panevėžio, gim. 1925 m.

Paieškojimai

Lietuviai, gyvena Hanau lietuvių stovykloje, ieško giminių ir pažistamų:

128. Saunorienė Jadvyga, ieško sūnų: Vytauto ir Algirdo.
129. Remeikio Mykolo seima, ieško sunaus Remeikio Juozo, gim. Kaune 1926 m. birzelio 7 d., paskutiniu laiku buv. Egger ir Ausich miestuose.
130. Ratkelio Juozo šeima, iesko sunaus Vytauto Ratkelio, gim. 1924 m. sausio 1 d. Paskutiniu laiku buv. Münsingen mieste.
131. Mikisienė Ona, iesko vyro Mikisiaus Domo-Daniaus, gim. 1899. Gyv. Kedainiuose.
132. Kovsas Steponas, iesko žmonos Kurcaitės-Kovsienes, gim. 1901 m. Kretingoje, dukreles Marijos-Lukrecijos, gim. 1939 m. Kretingoj, sunaus (vardo nezino), gim. 1944 m. 10. 24 d. Pillau mieste.
133. Smilgys Albinas iš Skuodo, ieško Pociaus Antano, gyv. Skuode.
134. Barauskienė Magdalena, ieško Butkeviciaus Zigmo iš Vilniaus, Kumpiko Juliaus iš Vilniaus, Kreivienėnes Onos iš Alvito ir Sruoginio Vinco iš Mariampolės.
135. Seliokas Kazys, ieško Juozo ir Antano Selioku, Petro ir Jurgio Losiu ir Vlado ir Renos Usų.
136. Gyd. Damijonaitis Antanas ieško girn. Strelio Henriko, Seniūno Kazio ir Zybo Alfonso.
137. Sokaitė Kristina, iesko Narmontaitės Pranciškos, gyv. Telšiuose.
138. Karosienė Katrė, ieško Karoso Juozo.
139. Augaitis Pranas, ieško Kosteko Prano iš Veivirzėnų, vaistininko Augaičio Vinco ir Maciulio Stasio iš Tauragės.
140. Numgaudis Ambraziejus, ieško tėvų Jono ir Onos Numgaudų, brolių Jono ir Juozo, seserų Aleksandros ir Izolinos-visi iš Skuodo.
141. Biliūnas Algirdas, ieško gyd. Kaminsko Antano, agr. Kriliščionaicio Prano, Bentnorienės Angelės, Tūbio Antano, Kašinskaitės Verutės, Jurevičiaus Vinco ir Franckevičiaus Leono.
142. Linikas Kęstutis, ieško Sesiokausko Romualdo.
143. Mozūraitienė Elena, ieško vyro Vinco Mozūraičio, buv. amerikiečiu nelaisvėje, brolio Jono Girdausko, buv. Auschwitz, ir Stasio Abramavičiaus.
144. Bartušis Stasys, ieško Zibarto Juozo.
145. Fabijonavičius Juozas, ieško motinos Fabijonavicienės Onos, Lukavičiaus Vlado ir Lukavičienės Marijos.
146. Žinantieji apie likima Leopoldo Šileikio, gyven. Bilitz (Ober-Schles.) prašomi pranešti Hanau lietuviu komitetui.
147. Matulis Antanas iš Biržų, ieško brolio Matulio Jono su šeima, Palionių Jono ir Juozo ir kitu pažistamu ir giminių.
148. Pagirys Vytautas, ieško Labanausko Vytauto, buv. Italijoje, Salerno mieste — Speer Legione.
149. Bernotaitė Valerija, ieško sesers Joanos Bernotaitės.
150. Kučinskienė Marija, ieško Antano ir Bronės Fedingiu.
151. Kučinskaitė Ksavera, ieško Sadausko Edvardo, giminių ir kitu pažistamu.
152. Micpovylius Balys, ieško brolio Bonaventuro Micpovyliaus.
153. Neimantaitė Birutė, ieško Jurkšaičio Viliaus ir Ejerio Ato.
154. Gintneris Antanas, ieško tėvo Jono ir brolio Juozo Gintnerių iš Kudirkos Naumiesčio.
155. Mikelevičienė Ona, ieško stud. odont. Jagulytės Birutės, 22 m.

St. Baltrimo nuotr.

Šiaulių šv. Petro ir Povilo bažnyčia

Konferencija Maskvoje

Gruodžio 8 d. vienu laiku Londone, Maskvoje ir Vašingtone oficialiai pranešta, kad gruodžio 15 d. Maskvoje susirinks konferencijos J. A. V., Anglijos ir Rusijos užsienių reikalų ministeriai. Konferencijoj bus aptariamos Londone penkių užsienių reikalų ministerių konferencijoj svarstytos problemos.

Oficialiuose paaiškinimuose visos trys valstybės praneša, kad užsienių reikalų ministeriai pasikeis nuomonėmis atominės energijos kontrolės reikalu ir neformaliuose pasikalbėjimuose aptars eilę kitų problemų. Kaip „New York Herald Tribune" praneša, Maskvoj susirinkti buvo pasiūlyta Amerikos užsienių reikalų ministerio. Artimiausiai konferencijai pavasario metu vieta numatyta Vašingtone.

Sovietai atmetė jiems iteiktas notas

Rusų vyriausybė atmetė Amerikos ir Anglijos notas, kuriose buvo siuloma Irano okupacines kariuomenes atitraukti ligi 1946 m. sausio 1 d.

Amerikiečių valdinė agentūra priduria, jog tai nepakeičia Rusų ir Anglų su Iranu susitarimo, kad Iranas ligi 1946 m. kovo 1 d. turi buti svetimų karo jėgų evakuotas.

Igaliojimai J. A. V. prezidentui

Po septynių dienų debatų Amerikos senatas priėmė įstatymą, kuriuo J. A. V. prezidentas įgaliojamas reikale Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos dispozicijai pavesti ginkluotąsias pajėgas savo nuožiūra.

Kinijos vyriausybė keliasi į Nankiną

Oficialiai pranešama, kad Kinijos vyriausybė iš Ciunkingo persikelia į Nankiną. Dalis valdžios aparato tuojau bus i ten perkelta. Vidaus, karo ūkio ministerijos savo darbą Nankine pradės apie gruodžio 15 d. Apie visų dalinių gabenimą i Sinkingą ir Mukdeną, abi Mandžiūrijos sostines, dar bus tariamasi su sovietais.

Nauji kreditai UNRRA

J. A. V. atstovų rūmai 327 balsais prieš 30 priėmė įstatymo pasiūlymą, kuriuo ateinančių metų UNRRA darbui skiriama 1 miliardas 350 milijonu dolerių. Pasiūlymas J. A. V. dalyvavimą pagalbos akcijoj apriboti 1947 m. birželio 30 d. atmestas.

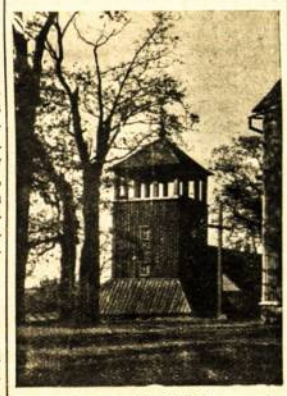

St. Baltrimo nuotr.

Lietuviška varpinė

Norvegija vėl savarankiska

Norvegija yra paskutinis kraštas, iš kurio išgabenanos buvusios vokiečių karinės pajėgos. 300 tūkstančių vokiečių išgabenimas iš Norvegijos baigiamas. Taip pat ir anglų daliniai, kurių 15.000 vyrų buvo išsikėlę i Norvegiją padėti nuginkluoti vokiecius, dar prieš Kalėdas iš Norvegijos pasitrauks. 300—400 norvegiu, ištekėjusiu už anglu kariu, išvyko su tais daliniais į Angliją.

Norvegijos laisvės valanda išmušė 1945 m. gegužės 9 d., kai kapituliavo vokieciai. Po to prasidejo krašto atsistatymas. Rinkimuose i parlamentą laimėjo daugumą darbininkų partija ir ryžosi viena sudaryti vyriausybę, atmesdama komunistų koalicijos pasiūlymus.

Karo nusikaltėliai ir Norvegijoj traukiami atsakomybėn. Nuo 1945 m. gegužės 8 d., kaltinamų už bendradarbiavimą su naciais suimta 24.000 asmenų. Manoma, kad baustinų asmenų bus apie 63.000. Tarp kaltinamųjų yra ir garsusis rašytojas Knut Hamsunas, o taip pat ir Dovydas Johansenas. Hamsunas kaltinamas krašto išdavimu, bet po suėmimo nugabentas i psichiatrinę kliniką sveikatai ištirti.

Buvo kilęs klausimas, ką daryti su vokiečių su norvegų moterimis sugyventais kūdikiais. Svarstant ši klausimą, nuspręsta, kad būtų netikslu juos išsiųsti į Vokietiją, ir nutarta 9.000 tokių vaikų suteikti Norvegijos pilietybę bei išauginti juos gerais Norvegijos piliečiais.

Naujas Austrijos kabinetas

Austrijos kancleris L. Figl sudarė naują vyriausybę. Austrų tautinė partija (Volkspartei), rinkimuose gavusi 51 % balsų, gavo naujoj vyriausybėj 8 vietas iš 16. Penkios vietos teko socialistams, viena komunistams. Finansų ir teisingumo ministerijąs gavo nepartiniai. Socialistiniu profesiniu sajungu pirmininkas A. Scharf paskirtas vicekancleriu.

Austrija gamina karo nusikaltėliu sarasus

Austrijos vyriausybė paskelbė komisiją karo nusikaltėliu bylai paruošti. Pirmajame nusikaltėliu sąraše, tarp kitų, įrašyti: buves Alpinen Montana b-vės generalinis direktorius dr. A. Apold, Vienos burmistras H. Blagckke, SS-obergrupenfüreris S. Dietrichas, generolas Gleize-Horstenau, anšliuso kabineto vicekanzleris F. Habicht, 1934 m. nacių sukilimo vadas A. Rintelen, Vienos gauleiteris B. von Schirach ir eilė kitu anšliuso kabineto narių ir nacių vaikėjų.

Italijos sunkumai

Korespondentai iš Italijos praneša, kad, paviršutiniškai žiurint, galima susidaryti ispūdį, jog gyvenama tikrose taikos gyvenimo sąlygose. Pvz., Milano parduotuvių languose galima matyti elegantiškiausių batų, graziausių vilnonių medžiagų, įvairių liuksusinių gaminių, ir restoranuose galima pavalgyti kaip prieš karą. Deja, šie geri daiktai ir skanumynai neprieinami nei liaudziai, nei valdininkiai, nei vadinamiesiems pasiturintiems sluoksniams, o tik juodosios biržos makleriams. Iš tikrųjų Italija yra atsidūrusi prieš didelio masto sunkumus. Šių metų deficitas siekia 250 miliardų, o pragyvenimo lėšos, palyginus su 1936 m., išaugusios 20—26 kartus. Banknotų apyvarta nuo 1935 m. išaugo 26½ kartų.

Be ekonominių, Italiją slėgia ir kiti rūpesciai. Ji dar nežino savo būsimųjų sienu. Taip pat nemazos reikšmės turi Venezia-Giulia, Pietų Tirolio ir kolonijų klausimai.

Be to, pagalbos Italijai paskutiniosios vyriausybės nesugebėjo platesniu mastu gauti. Badoglio vyriausybė iš UNRRA gavo 400 miliardų lyrų Italijos reikalams, bet Bonomi ir Parri kabinetai nesugebėjo šio reikalo toliau pastūmėti. Nors santarvininkai gelbsti kelius ir tiltus atstatant, tiekia vaistų ir kitų dalykų, bet ligi šiol plačiu mastu Italijai pagalbos tiekimo klausimas dar neišspręstas. Maisto gi rūpesčiai yra rimti, nes Lombardijos derlius šiais metais siekia tik trečdalį pernykščio derliaus. Kuro klausimas taip pat opus. Be to, gresia nedarbas. Milane skaitoma 200.000 bedarbių.

Nemaža komplikacijų sudaro ir fašizmo liekanų išrovimas. Ir čia, kaip sakoma, smulkieji vagys pakarti, o didžiųjų daug prasmuko pro kilpa, nors tikimasi, kad ilgainiui ir jie bus išvalyti iš ten, kur dar yra pasilikę. O ju esą ypatingai daug pramonininkų tarpe, kurie visa fašizmo laikotarpi išlaviravo be partijos bilieto, bet iš tikrųjų visaip rėmė fašistinį režimą.

Ekzilinė Ispanijos vyriausbė keliasi i Prancūzija

Ekzilinė Ispanijos vyriausybė keliasi i Prancūziją. Ji numato įsikurti Tuluzoje. Vidaus reikalų ministeris Campana ir karo ministeris Sarabia yra pakeliui i Angliją. Respublikonų sluoksniuose manoma, kad prancūzai Giralo vyriausybę pripažinsią dar ligi Naujų Metų.

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame „Žiburių" reikalams paaukojusiems: Vladui Meilui, Wiesbaden (100 RM), K. (prašiusiam pavardės neskelbti) (100 RM), Marijai Kardauskaitei, Memmingen (50 RM), Jurgiui Glušauskui, Lauf (50 RM) ir Evaldui Zebrauskui, Regensburg, IV sk. mok. (25 RM). Leidėjai

Pranesimas skaitytojams

Pranešame, kad sekantis „Žiburių" numeris bus kalėdinis ir iseis padidintas. Lietuvių kolonijos, norinčios laikrašti gauti prieš šventes, prašomos pačios ji atsiimti iš administracijos. Administracija

Žiburiai
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Vlasovo armijos likuciai

Amerikos spaudos žiniomis, karui baigiantis, Vlasovo armijos viena dalis buvusi prie Triesto, o antroji, kuri laiką vaidinusi Prahos nuo vokiečių išvaduotoja, paskelbusi, kad ši armija tik tariamai buvusi vokiečių rėmėja, o iš tikrųjų veikusi prieš juos. Raudonajai armijai įeinant į Prahą, Vlasovo daliniai iš miesto pasitraukė. Nuo to laiko nei apie šiuos dalinius, nei apie buvusius prie Triesto nebuvo jokių žinių. Dabar amerikiečių spauda praneša, kad apie 6.000 šių daliniu vyrų stengiasi išvengti nelaisvės persirengę civiliškai. Jie susitelkę prie Vengrijos, Jugoslavijos ir Cekoslovakijos sienu. Prie Triesto buvusių daliniu dauguma buvo britu internuota, bet daugeliui pavykę iš stovyklos pabėgti. Jų esa daug Vengrijoj. Pačiam Budapešte jie slapstosi ir gyvena namų griuvėsiuose.

Karo nuostoliai

Pusiau oficialiais amerikiečių duomenimis šio karo nuostoliai siekia 1.154 miliardų dolerių.

Atvyksta 3 mil. pabėgėliu i U.S.A. zona

Vienas milijonas vokiečių pabėgėliu iš Vengrijos ir Čekoslovavijos bus apgyvendinta Bavarijoje, kiti — Württenberge ir Gross-Hessene. Viso iš paminėtų valstybiu atvyksta 3 mil. vokiečių.

Pirmieji 200.000 pabėgėliu atvyks gruodžio mėn. Per sekančius septynius mėnesius bus atgabenti visi likusieji, taip kad sausio mėn. atvyks 100.000, vasario 100.000, kovo 200.000, balandžio 400.000, gegužės 500.000, birželio 400.000, ir liepos 200.000. (Sch. L.)

Szalasi nuteistas mirti

Vengrijos nacinės vyriausybė galva Pranciškus Szalasi tautos teismo už krašto išdavimą nuteistas mirti.

Mirus Elenai Gečienei, jos vyrui

Dr. Jonui Gečui

skaudaus liūdesio valandoje reiskiame nuosirdzią užuojautą.

Eleonora ir Pranas Ališauskai

Vasarą prie Dubingių ežero